

Grodden

STUDENTERNA SOM LÄNGTAR TILL FRAMTIDEN

På Vreta Utbildningscentrum pekar antalet
ansökningar till lantbruksutbildningar uppåt

UTBLICK

Coryton spår gynnsam
resa för hållbara bränslen
i Aspen Group

REPORTAGE

De trotsar tillbakagången
för ekoodling – sitter
lugnt i båten

PORTRÄTTET

"Jag är den lyckligaste
bonden – jag har ett
kanonjobb!"

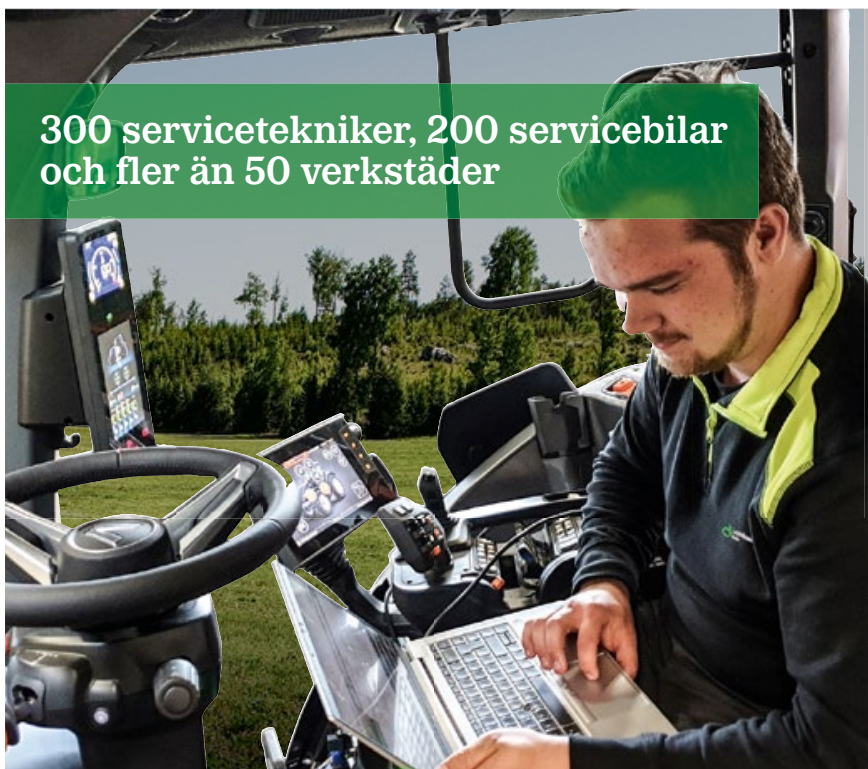
Helhetslösningar för din arbetsdag

Originaldelar – det bästa för dina maskiner

300 servicetekniker, 200 servicebilar och fler än 50 verkstäder

Maskiner | Reservdelar | Verkstad

Alltid nära: Du har alltid kunniga säljare och servicetekniker nära dig. Välkommen in på någon av våra fler än 50 anläggningar över hela landet. Detaljerad info: www.lantmannenmaskin.se
Handla online: I vår e-handel hittar du tillbehör, reservdelar och slätdelar till dina maskiner: shop.lantmannenmaskin.se

Följ oss på
sociala medier

Tel 0771-38 64 00 | www.lantmannenmaskin.se

Prenumerera på Lantmännen Maskins nyhetsbrev

Få vårt nyhetsbrev och erbjudanden
från Lantmännen Maskin till din e-post.

**Lantmännen
Maskin**

Innehåll

NR 4 2023

- Ledare | 4
- Nyplockat | 5
- Så funkar det | 9
- Utblick Coryton | 10
- Porträttet | 12
- Nytt i hyllan | 17
- Inblick Lantbruk | 18
- Framtidens lantbrukare | 20
- Livsmedelsstrategin | 23
- Gårdsreportage | 24
- Ekonomi – revisorerna | 30
- Landet Runt | 32
- Hej tjänsteman | 33
- Lantmännen i siffror | 34
- Fem svarar | 35
- Gästkrönika | 36
- Korsord | 37
- Vi i Lantmännen | 38
- Emissionshandel | 42
- I huvudet på en medlemschef | 43

12

Den röda tråden i Jan-Erik "Janne" Hanssons historia är utveckling. Han började med 16 kor och har idag en av Sveriges största mjölkgårdar.

20

Rasmus Bladin går sista året på naturbruksgymnasiet. Till våren vänder han blad och går ut i arbetslivet.

50%

9

Har du koll på den uppdaterade utdelningspolicyn?

PÅ OMSLAGET

Fotograf Linnéa Tammerås har fotograferat Elvira Blomberg (tv) och Kärstin Camilla Madsen, båda avgångsstudenter med lantbruksinriktning på Vreta Utbildningscentrum. Grodden besökte skolan i slutet av oktober 2023.

LEDARE

Tuffa tider för medlemmarna

2023 HAR VARIT ännu ett år med ekonomiska utmaningar och stor osäkerhet i omvärlden. Den svaga skörden, i kombination med högre inflation och stigande räntor, har lett till en tuff situation för många av våra medlemmar. I oroliga tider är det viktigt att Lantmännen finns som en stabil afärspartner som erbjuder bra villkor. Det är också viktigt att Lantmännen genererar goda resultat genom bland annat vidareförädling av spannmål för att skapa ett långsiktigt utrymme för utdelning till medlemmarna. Under hösten har Lantmännens styrelse uppdaterat Lantmännens utdelningspolicy för att möjliggöra en högre utdelning, vilket du kan läsa mer om i detta nummer av Grodden.

DEN HÖGA INFLATIONEN och stigande marknadsräntor har slagit hårt mot de svenska hushållen. Det har lett till ett förändrat konsumentbeteende, mest uppenbart i form av ett skifte till billigare livsmedelsprodukter. Förmågan att anpassa sig till förändrade förutsättningar på marknaden fortsätter därför att vara en nyckelfråga för alla våra affärer med fokus på svenska råvaror. Det gäller att hitta en balans mellan ett mer kortsiktigt fokus på att hålla nere kostnaderna – och att strategiskt välja rätt satsningsområden för framtiden. Lantmännens stabila finansiella position är en stor styrka när marknaden sviktar, och ger oss ett handlingsutrymme som inte är alla företag förunnat.

EN UPPDATERAD VERSION av Sveriges livsmedelsstrategi, som tas fram av regeringen, kommer att presenteras i början av 2024. Förhoppningsvis kommer strategin att ha tydligare mål och handlingsplaner än tidigare. Lantmännen har aktivt deltagit och skickat inspel till den uppdaterade strategin. Två viktiga områden för framtiden är kli-

matanpassning och livsmedelsberedskap: stora investeringar behöver göras i bland annat infrastruktur för dränering och bevattning – motsvarande cirka 50 miljarder kronor under de kommande åren. Det arbetet behöver göras i samarbete mellan primärproduktionen, industrin och politiken. Det är också tydligt att Sverige behöver skapa strategisk beredskapslagring av till exempel spannmål och insatsvaror för livsmedelsproduktion, som en del i uppbyggnaden av ett starkare civilförsvär. Detta behöver ske i samarbete med alla aktörer i livsmedelsvärdekedjan, men primärproduktionen är i denna fråga speciellt viktig.

LANTMÄNNEN OCH DE svenska lantbrukarna har tillsammans ett i grunden tufft uppdrag: att producera mer livsmedel, med mindre klimatpåverkan – i en mycket osäker omvärld. Men Lantmännen är väl positionerat, och jag är övertygad om att vi kommer att kunna fortsätta bidra till att stärka det svenska lantbruket och svensk livsmedelsproduktion. ●

*Magnus Kagevik
Vd och koncernchef Lantmännen*

FOTO: JOHAN OLSSON

Grodden

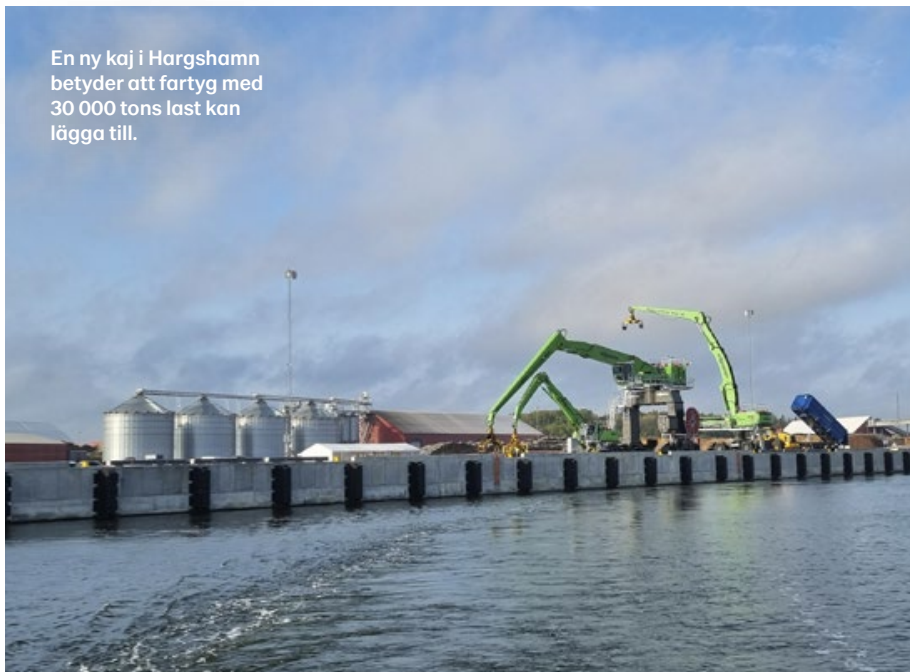

Redaktion: Grodden, Lantmännen, Box 301 92, 104 25 Stockholm. Växel: 010-556 00 00. Mejl: grodden@lantmannen.com **Ansvarig Utgivare:** Jesper Broberg, 010-556 01 04. **Redaktör:** Hanna Dunér, hanna.duner@spoon.se **Layout:** David Linder. **Omslagsbild:** Linnéa Tammerås. **Upplaga:** Cirka 20 000 exemplar. Tidningen utkommer med 4 nummer per år. **Tryckeri:** Trydells. **Distribution:** Distribueras som posttidning B till medlemmarna, samt även internt inom Lantmännen. **Adressändring:** Medlemmar: Meddela kundregistret, 010-556 00 00, cf-ssc.kundregister@lantmannen.com. Övriga: kontakta redaktören. **Annonsbokning:** Mediavalet. Kontaktperson: David Martinez-Lundström, david@mediavalet.se, 0735-699 350

Nyplockat

AKTUELLT OCH NYTT FRÅN LANTMÄNNENS VÄRLD

En ny kaj i Hargshamn betyder att fartyg med 30 000 tons last kan lägga till.

LANTBRUK

Ny kaj ger längre räckvidd

HARGSHAMN HAR FÅTT en ny 180 meter lång kaj, vilket betyder att fartyg som kan lasta 30 000 ton nu kan lägga till där.

– Med den nya kajen kan vi skeppa större laster än vad vi tidigare kunnat från Mälardalen. Med större fartyg når vi underskottsområden längre bort. Frakt med större fartyg är också billigare per ton än mindre. Sammantaget kan den större kajen sannolikt, att öka värdet på den spannmål som exporteras, något som kommer våra leverantörer till del i form av högre priser, säger Per Germundsson, chef försörjning

och försäljning, Lantmännen Lantbruk.

Per berättar att Lantmännen lastar spannmål i olika hamnar, som kan ta fartyg på mellan 3 000 och 7 000 ton.

– Med en fartygsstorlek på 30 000 ton når man köpare runt Medelhavet. Detta är ett viktigt område då det är underskott på spannmål i både södra Spanien och Nordafrika. Många länder i Nordafrika importerar via statliga bolag och köper i standardposter om 30 000 ton. Denna fartygsstorlek kan vi lasta i Djurön, Helsingborg och Uddevalla och nu även Hargshamn.

Lantmännen är ett av Sveriges Karriärföretag

När "Årets Karriärföretag 2023" presenterades i november var Lantmännen ett av företagen på listan. Utmärkelsen tilldelas arbetsgivare som erbjuder unika karriär- och utvecklingsmöjligheter för nya och framtida anställda.

Det var femte gången Lantmännen var med på listan, en viktig bekräftelse på koncernens arbete med arbetsgivarkommunikation.

– Vi är stolta över utmärkelsen och att vårt arbete med att kommunicera till befintliga och framtida medarbetare uppmärksammas. Att våra medarbetare också är ambassadörer är ett fantastiskt kvitto på det vi gör, säger Frida Tydén, Senior Vice President och Head of Communications & Marketing, Lantmännen.

Plats **459**

Lantmännen tar plats på Fortunes lista över Europas 500 största företag. En lista som inte bara uppmärksammar företagets höga omsättning, utan också att de är stora nog att göra verklig skillnad, bland annat för den gröna omställningen.

Tre bolag blir ett

Lantmännen slår ihop tre bolag, Agroetanol, Reppe och Oats, och bildar Lantmännen Biorefineries. Sammanslagningen, som sker i flera steg, ska vara klar i februari 2024 i samband med driftsättningen av affärssystemet M3.

– Genom Lantmännen Biorefineries ska vi fortsätta att erbjuda våra förstklassiga och hållbara produkter, sprungna ur våra medlemmars gårdar, säger Fredrik Jönsson, vd för Lantmännen Biorefineries.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

Potatis

FOTEGÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

FODER

Smågrisfoder för bättre lönsamhet

Foder ska aldrig vara en begränsande faktor för en lönsam produktion och därför lanserar Piggfor ett nytt sortiment för smågrisar.

– **TILLSAMMANS MED GODA** rutiner och skötsel ger våra smågrisfoder de allra bästa förutsättningar till en effektiv och lönsam produktion, från start till insättning i slaktgrisstallet, säger Anna-Maria Larsson, produktchef Piggfor, som ingår i Division Lantbruks foderenhet.

Alla gårdar och besättningar har olika förutsättningar och det nya sortimentet passar all smågrisproduktion. En viktig nyhet inom smågrissortimentet är att de

traditionella råvarorna kan kompletteras med ytterligare tre nya rena aminosyror.

– Det betyder att vi kan höja fodrets tillväxtprestanda utan att belasta grisen med överskottsprotein. Det är positivt både ur grisens, miljöns och plånbokens perspektiv, säger Kerstin Sigfridson, produktutvecklare foder, Lantmännen Lantbruk.

Det nya sortimentet innebär också ett minskat beroende av fiskmjöl. Det betyder i sin tur att Piggfor kan tillverka smågrisfoder i fler fabriker, vilket leder till minskade transporter.

– Det är också bra för miljön, avslutar Kerstin.

Ordföranden i Groddenpodden

I det nya avsnittet av Groddenpodden intervjuas Lantmännens ordförande Per Lindahl. Per sammanfattar koncernens 2023 och bjuder på höjdpunkter och utmaningar från året som gått. Han blickar också framåt och berättar om planen och förväntningarna på 2024.

Groddenpodden finns på Spotify. Gå in i Spotify-appen, välj sök, klicka på kameran uppe till höger och rikta mot koden. Då kommer du direkt till Groddenpodden.

MASKIN

Strategiskt viktiga anläggningar

Nya maskinanläggningar byggs i Växjö och Kristianstad – två strategiskt viktiga orter för Lantmännen Maskin. Därmed skapas förutsättningar för att kunna erbjuda regionernas lant- och skogsbrukare ännu bättre service och bli en än mer attraktiv arbetsgivare.

– **BÅDE KRISTIANSTAD OCH VÄXJÖ** är strategiskt viktiga orter för Lantmännen Maskin där vi har för avsikt att finnas långsiktigt. I de här distrikten finns många engagerade medlemmar som behöver tillgång till bra service och maskiner, med våra nya anläggningar framtidssäkrar vi den tillgången, säger servicemarknadschef Tomas Holmqvist.

Lantmännen Maskin har redan idag anläggning med service, reservdelar och försäljning av maskiner och redskap i både Växjö och Kristianstad. Men de nya lokalerna blir både större och bättre anpassade för verksamheten. De ska också utrustas med modernare kontorslokaler vilket ger en bättre arbetsmiljö. Anläggningarna, som har uppförts i samarbete med Lantmännen Fastigheter, beräknas stå klara under fjärde kvartalet 2024.

Maskinanläggningen i Sala är en av Lantmännens nyaste, och invigdes i november 2023.

Nordic Oats intog Anuga

Exportinitiativet Nordic Oats representerade i oktober för första gången på Anuga, Europas största professionella livsmedelsmässa, i Köln, Tyskland. Anna Carlström, ansvarig för Nordic Oats på Lantmännen var på plats.

Vad är det viktigt att vara på plats i ett sammanhang som Anuga?

– Anuga får besökare från hela världen och vi vill öka kunskapen om och exporten internationellt av svensk och finsk havre, säger Anna.

Vad gjorde ni i Nordic Oats monter?

– Vi hade en "Breakfast and Brunch-bar" där två kockar tillagade frukost- och brunchrätter baserade på havre. Vi serverade alltifrån smoothies och snittar på havrebröd till risotto på havre, och havrebaserad yoghurt. Vi visade också en film om den unika svenska och finska havren.

Hur var intresset från besökarna?

– Havre är en supergröda!

Intresset för detta hälsosamma, mångsidiga livsmedel är verkligen stort! Att många söker alternativa, växtbaserade proteiner var tydligt på mässan, inte minst från asiatiska besökare.

Vad var det bästa med att delta i Anuga?

– Underskatta aldrig mötet mellan människor – att ses, diskutera, skratta och skapa relationer är oerhört värdefullt när det handlar om affärer!

Anna Carlström med en av kockarna i Nordic Oats monter.

Ett viktigt mål med programmet Grönt ljus är att öka förtroendet bland medlemmarna.

MASKIN

”Grönt ljus” ska ta Maskin framåt

I september tillträdde Peter Annas som ny vd på Lantmännen Maskin, med det konkreta uppdraget att vända lönsamheten i bolaget.

LANTMÄNNEN MASKIN har brottats med lönsamheten under många år. För att vända den utvecklingen har Maskin startat ett program med en rad stora och små aktiviteter. Programmet går under namnet Grönt ljus.

– Vi har yttre faktorer som på-

verkar oss i hög grad: En minskande marknad, orolig omvärld och ekonomisk instabilitet för att nämna några. De yttre faktorerna kommer fortsatt att påverka oss och därför behöver vi rusta bolaget för att klara av att prestera trots dessa. Men vi har också inre faktorer som påverkar vår förmåga att prestera och dessa har vi ju stor möjlighet att påverka. Och det ska vi göra genom Grönt ljus, säger Peter.

AKTIVITETERNA BESTÅR AV både kortsiktiga och långsiktiga aktiviteter, små och stora åtgärder. Analysera bolagets totala anläggningsstruktur, se över organisationen, upprätta enhetliga processer i verksamheten, staka ut en tydlig strategi och jobba med affärsutveckling där lantbrukaren står i centrum, är några av aktiviteterna. Förutom lönsamheten pratar Peter också om att ett lika viktigt mål är att öka förtroendet för verksamheten bland medlemmarna.

– Att vända lönsamheten och

återskapa förtroendet bland medlemmarna går hand i hand och alla förändringar vi kommer att driva igenom syftar till att öka båda delarna.

AKTIVITETERNA INOM Grönt ljus har påbörjats, genomförande och löpande utvärdering kommer att pågå under hela programperioden som sträcker sig till och med 2026.

– Mitt uppdrag är väldigt tydligt! Jag ska vända lönsamheten i Lantmännen Maskin redan under nästa år och skapa förutsättningar för bolaget att därefter fortsatt leverera resultat. Det kommer inte vara lätt, men hade jag inte varit övertygad om att vi tillsammans i bolaget kan lyckas hade jag inte tackat ja till jobbet. Maskin är i grunden ett fantastiskt företag med drivna och kompetenta medarbetare. Våra engagerade medlemmar ger ytterligare styrka i bolaget och tillsammans kommer vi att skapa rätt förutsättningar för att vända utvecklingen, avslutar Peter. ●

”Att vända lönsamheten och återskapa förtroendet bland medlemmarna går hand i hand.”

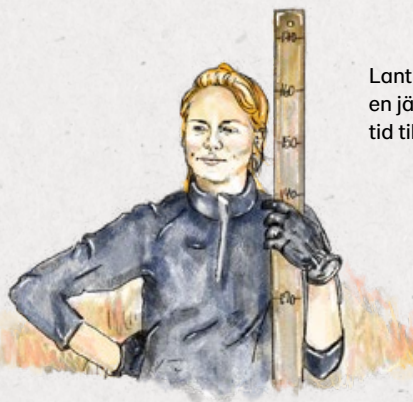
Peter Annas

Så funkar

den justerade utdelningspolicyn

I oktober 2023 klubbade styrelsen igenom beslutet att justera Lantmännens utdelningspolicy. Detta innebär en ökad utdelning till medlemmarna på upp till 50 procent av resultatet efter skatt från den industriella verksamheten. Tidigare var denna del cirka 40 procent.

Hela rörelseresultatet i Lantmännens lantbruksnära affärer ska delas ut som återbäring och efterlikvid till medlemmarna. Återbäring baseras på inköp från Lantbruk/Maskin/Swecon. Efterlikviden baseras på hur mycket medlemens lantbruksföretag har sålt till Lantbruk.

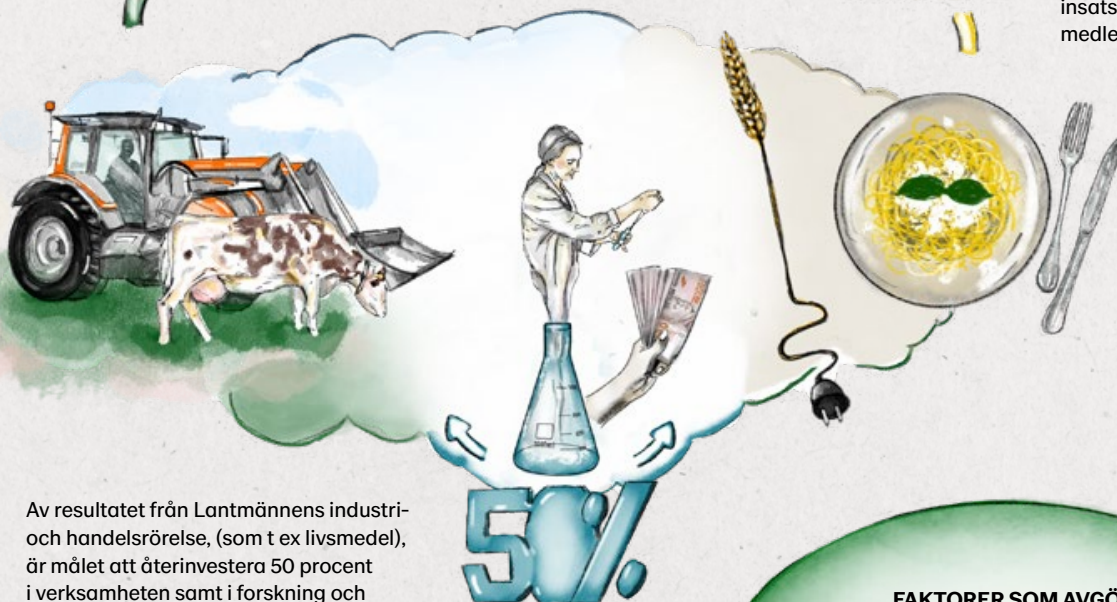
Lantmännens mål är att generera en jämn och stabil utdelning över tid till sina medlemmar.

100%

50%

Nytt!

Upp till 50 procent av resultatet efter skatt (från industrirörelsen) delas ut som insats-utdelning och insatsemission till medlemmarna.

Av resultatet från Lantmännens industri- och handelsrörelse, (som t ex livsmedel), är målet att återinvestera 50 procent i verksamheten samt i forskning och utveckling.

50%

FAKTORER SOM AVGÖR UTDELNINGEN

Hur mycket pengar som ska delas ut styrs bland annat av koncernens finansiella ställning, resultat, kassaflöde, investeringsbehov i verksamheten, samt förväntad lönsamhet.

Sedan Aspens förvärv av brittiska bränsletillverkaren Coryton har **bolagen redan börjat samverka - bland annat** inom produkt- och varumärkesutveckling för hållbara bränslelösningar. **TEXT** Hannah Magnusson **FOTO** Coryton

Med fokus på framtidens hållbara bränslen

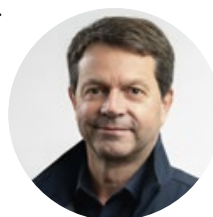

Klimatförändringar och den globala uppvärmningen gör att bränsle- och drivmedelsbranschen befinner sig mitt i en gigantisk omställning från det fossila till det förnybara. I februari 2022 förvärvade Lantmännen Aspen brittiska Coryton som ett steg i sin tillväxtstrategi och för att skapa samverkanmöjligheter inom det växande segmentet hållbara bränslen. Coryton säljer bränslelösningar världen över och producerar årligen 4 000 unika, högteknologiska blandningar till sina kunder.

– Vi brukar säga att vi är teknikexperter. Ja, vi producerar tusentals olika typer av bränslen, vilket är slutprodukten som vi levererar till kund, men vår unikit ligger egentligen i den tekniska förståelsen för kompositionen av bränslet, och själva blandningsprocessen, säger Andrew Willson, vd för Coryton.

FÖRETAGET HAR SIN bas i Storbritannien men verkar på flera marknader i Europa och världen. Bolaget har bland annat kontor i Sydkorea och i Tyskland, Europas kraftcentrum för fordonsindustrin, och i Belgien har Coryton blandnings- och lagringskapacitet för bränslen i bulk. Coryton har en lång tradition av att tillverka högpresterande bränslen för motorsport. Men förutom fordonsbranschen, utgör luftfartssektorn, marina sektorn, och mobila maskiner andra stora kundsegment. Den sistnämnda, mobila maskiner, innefattar "allt som inte är avsett att köras på en väg" – däribland Lantmännens utbud av skogsbruksutrustning.

– Coryton har kommit bra in i Lantmännens- och Aspen Group. Det har varit en gynnsam affär – för båda parter.

Andrew Willson

Med Lantmännens framtidsfokus ser jag att Coryton har mycket att erbjuda, inte minst när det gäller hållbarhet inom flytande bränslen. Och för vår del – att gå från att ha varit ett litet företag med drygt 20 miljoner pund i omsättning (cirka 265 MSEK), till att bli en del av en stor koncern – med möjligheten att växa geografiskt på nya marknader, inom befintliga marknader, och skapa nya produkter är nu betydligt större, reflekterar Andrew.

BOLAGEN JOBBAR redan nära varandra inom en rad områden, bland annat inom produktutveckling för hållbara bränslelösningar, lanseringar i USA och varumärkesutveckling på de marknader där Coryton redan verkar.

– För Aspens alkylatbensin Aspen 2 och Aspen 4 har vi samarbetat för att

FAKTA

- Lantmännen Aspen Group är en del av Lantmännen division Energi och inkluderar bolagen Aspen, Agrol, Coryton och Marline.
- Coryton grundades 2010 och är ett brittiskt bränsleteknikföretag som specialiserar sig på skräddarsydda, hållbara bränslelösningar under varumärket Sustain.
- Bolaget har sitt huvudkontor i Essex, England.
- Lantmännen Aspen förvärvade Coryton i februari 2022.

Coryton är känt för hög teknisk kompetens och alternativa synsätt till forskning och utveckling.

introducera bibränslen eller versioner av bibränslen som innehåller en viss andel biokomponenter. Vi ser stora möjligheter ur ett leverantörsperspektiv att skapa ett paraply under Lantmännen Aspen Group, där vi också införlivar Coryton, säger Andrew.

CORYTONS VD SER en resa för hållbara bränslen, där även fossila bränslen kommer att finnas kvar i årtionden framöver. Anledningen är att det redan finns en äldre fordonsflotta med utrustning som drivs med kolvätebränslen. Därav kommer behovet av nya, innovativa bränslelösningar som fungerar över en lång tid framöver fortsätta att öka. Nyckeln, enligt Andrew, är att skapa en successiv och kostnadseffektiv övergång. En del i den övergången går idag under namnet Sustain, föregångaren till Corytons Net Zero strategi.

– I nästan alla våra kunddiskussioner

”Nyckeln är att skapa en successiv och kostnadseffektiv övergång till hållbara bränslelösningar.”

ställs frågan om möjligheten att övergå till hållbara bränslealternativ. Så det vi försöker göra är att utbilda marknaden om att det finns alternativ till fossila bränslen, och även till elfordon. Vi kan behålla förbränningsmotorn och göra den hållbar. Med Sustain skapar vi en marknad för specifika användningsområden som ännu inte finns idag.

MÖJLIGHETERNA FÖR TILLVÄXT med Sustain är stora, så väl för Coryton som för Lantmännen, menar han:

– Om vi ska nå 2030-målen måste alla divisioner och verksamheter inom Lantmännen verkställa sina egna initiativ för att nå dit. Om Aspen producerar cirka 70 miljoner liter fossilt bränsle per år, så finns vi här för att hjälpa dem att hitta mer hållbara komponenter som fungerar att blanda med de befintliga bränslena under kommande tio år. ●

HAN ÖKAR TAKTEN FÖR ATT HINNA MED ALLT ROLIGT

Han beskriver sig själv som en analytisk problemlösare. En nyfiken entreprenör som ser möjligheter i allt, och som inte har en tanke på att sakta ned, sina 60 år till trots. Dessutom brukar **Jan-Erik Hansson** säga att han är ”den lyckligaste bonden”.

TEXT Annakarin Arveheden FOTO Lisa Björner

VINTERNS FÖRSTA REJÄLA snöfall har bäddat in Hälsingland i vitt när vi svänger in på Vallens gård strax utanför Ljusdal. Redan vid infarten är det tydligt att gården är en plats där det händer saker. Vi kör förbi påbörjade och avslutade projekt och nybyggnationer. Mitt på den stora gårdsplanen, omgiven av stallar, maskinhallar, blanka silos och mjöltkankar står en faluröd, snart invigningsklar personalbyggnad med vita knutar och spröjsade fönster.

Vi möts i den nuvarande personalmatsalen, i anslutning till kalvningsstallet i den ombyggda gamla mjölkgropan. I stallet föds i snitt 3,8 kalvar om dagen. Rekordet är 18 på ett dygn.

Jan-Erik Hansson, eller ”Janne”, kommer direkt från ett möte om den biogasanläggning han vill bygga på gården. Markjobbet är påbörjat och tillståndet för en mindre anläggning blev klart så sent som igår.

Janne växte upp med lantbruket på gården Snten i Vallsta, några mil söderut i Ljusnans dalgång. Att han precis som sin far skulle bli bonde, det visste han tidigt.

– Sedan blev jag det kanske lite för tidigt, när jag var 18. Min far blev sjuk och då stod det mellan att sälja djuren eller att jag skulle ta över. Jag sa att jag skulle ”prova på” – och det gör jag tydligen fortfarande, 42 år senare.

DEN RÖDA TRÅDEN i hans historia är utveckling: från de 16 korna i Snten till en av Sveriges största mjölkgårdar med 1 250 mjölkkor, 600 ungdjur och därtill 1 000 kvigor på en gård i närheten. Plus ett större skogsinnehav, 1 600 hektar brukad åkermark för vall och spannmål, samt entreprenadverksamhet.

– Det bor en entreprenör i mig. Så fort det finns en möjlighet vill jag undersöka om jag kan utveck-

→

Janne Hansson får ofta frågan om det inte är dags att dra ned på takten nu när han har fyllt 60. "Men det är ju tvärt om", säger han.

”Jag har haft en relation till Lantmännen sedan dag ett. Om man engagerar sig mycket kan man påverka och bevaka ägarnas, alltså böndernas, intressen.”

la den, säger Janne medan han visar oss runt på gården. Äldste sonens bordercollie Tass hänger med, både ute i snålblåsten där sinkorna just nu håller sig under tak, och inne i mjölkstallet där 20 mjölkrobotar jobbar dygnet runt. Närmare 40 ton mjölk lämnar gården varje dag.

Investeringen i robotarna är ett led i att lyfta bort de tunga, monotona jobben från personalen som i stället kan arbeta förebyggande med djuren. Resultatet? Friskare djur som ger mer mjölk och lättare blir med kalv, och ett roligare och intressantare arbete för personalen.

ENTREPRENÖREN JANNE HAR ofta legat i täten för utvecklingen. Mjölkrobotar på en så här stor besättning har inte varit särskilt vanligt men kommer mer och mer. De flesta stora gårdar i landet har besökt Vallens gård för att se hur det fungerar i praktiken.

Förutom branschkollegor tar gården emot studiebesök minst en gång i veckan. Alltifrån pensionärsföreningar till mc-klubbar och politiker får se att det här inte är en industri, utan välmående djur i en välskött miljö.

– Jag känner mig otroligt tillfreds bland djur och det som växer, att få se vad som händer: Man

skördar, ser kalvar födas, ser djur som mår bra. Det ger mig energi och en väldigt glädje.

Förra året valdes Janne in i Lantmännens styrelse. Sedan i maj i år är han vice ordförande.

– Jag har haft en relation till Lantmännen sedan dag ett. Om man engagerar sig mycket kan man påverka och bevaka ägarnas, alltså böndernas, intressen.

Janne har tidigare suttit i Arlas koncernstyrelse, varit ordförande i flera olika kommittéer och jobbat internationellt. En av de uppgifter han ser som viktiga för Lantmännen är att få spannmåls- och animalieproducenterna att närma sig varandra för att utvecklas och hjälpa varandra till bättre resultat. En annan är det politiska ansvaret att förmedla vad som behöver göras för att behålla och öka den inhemska produktionen.

Vi pratar om världsläget och klimatet, att Sverige bara är till hälften självförsörjande på mat och har ett beredskapslager som räcker i en vecka.

– Visst finns det jätteutmaningar med omvärldsläget, krig, inflationen... Lantmännen har en uppgift i att försöka inge hopp också. Det är mycket att göra just nu, men det är också det som gör det intressant, säger Janne och påminner om att 2022, i motsats till 2023, var ett väldigt bra år. Och självklart ser han möjligheterna framåt.

DET HÄNDER ATT Janne får frågan om det inte är dags att lugna ned sig nu när han fyllt 60.

– Men det är ju tvärt om – jag måste öka takten för att hinna med allt jag vill.

Han berättar om sin 85-årige morbror, som fortfarande har en del djur kvar och ställer frågan: ”Inte behöver jag väl sluta i år heller?” till sin fru varje år. Drivet och det brinnande intresset för jordbruk, skogsbruk och föreningsengagemang går att spåra bakåt i generationerna.

Även om ett stilla pensionärsliv inte finns ens i fantasin är generationsväxlingen framåt påbörjad. De tre sönerna arbetar redan på gården och kommer att ta över den en dag. Eftersom företaget står på flera ben finns möjligheter att sy ihop en bra lösning. Det betyder oerhört mycket att sönerna →

Om Jan-Erik Hansson

Ålder: 60

Familj: Fru Linda, barnen Henrik, Johan, Fredrik, Erika och Lovisa. Fyra barnbarn.

Bor: I Färila.

Gör: Är entreprenör och lantbrukare. Vice ordförande i Lantmännen.

Om verksamheten: Familjeföretag med 28 året runt-anställda. Främst mjölkproduktion men även kött, skog och entreprenad. 2 500 djur, brukar 1 600 ha åkermark med vall och spannmål, 1 000 ha skog. Levererar 14 miljoner kilo mjölk per år.

På Vallens gård utanför Ljusdal är det alltid projekt på gång. Det senaste är en ny personalbyggnad (ej i bild).

Investeringarna i robotarna är ett sätt att avlasta personalen, som istället kan ägna mer tid åt att se till att djuren har det bra.

vill driva verksamheten vidare tillsammans:

– Jag brukar säga att jag är den lyckligaste bonden. Jag har ett kanonjobb, ett bra företag och en familj som vill ta över.

NÄR JANNE INTE ÄR ute och reser för Lantmännen är han på plats på gården senast klockan 07.00. Där fungerar han som en resurs, arbetsledare och bollplank till de 28 anställda. Det blir också mycket kontorstid för både honom och hans fru Linda som sköter administration och bokföring vid sidan av sitt halvtidsjobb som affärsrådgivare på en bank. "Hon dubbeljobbar hon med", säger Janne och berättar att de siktar på att anställa både arbetsledare och en administrativ heltid för HR och inköp, för att frigöra tid till annat. Som till utveckling.

– Det är alltid något bygge på gång, säger Janne och nickar mot den nya personalbyggnaden med omklädning, matsal, vilorum, konferenslokal med mera. Om tio dagar ska den invigas med besök av 60 bönder från Mälardalen.

– Jag sa till en tidning en gång att det var färdigbyggt. Min fru visar mig den tidningen ibland, men ... det är inte klart. Det blir inte klart. Men de här senaste satsningarna hade jag kanske inte gjort om jag inte hade vetat att grabbarna vill ta över. ●

”Jag sa till en tidning en gång att det var färdigbyggt. Min fru visar mig den tidningen ibland, men ... det är inte klart.”

Nytt i hyllan

Nytt år – nya godsaker. Så här efter julens festligheter kan det vara skönt med lite smarta genvägar från Lantmännens varumärken som underlättar i köket.

AV Hanna Dunér

Krispigt mys

Finn Crisp har lanserat den nya smaken Seasalt & Blackpepper. Ett neutralt, men kryddigt snacks perfekt till ostbrickan eller istället för chips med dipp till fredagsmyset. Bakade med 100 % fullkornsråg, solrosolja och toppade med kryddor. För recept och inspiration, se www.finncrisp.se/recept.

Soppa för spartider

Njut av mustiga soppor i januari när det svider lite extra i plånboken. Med **Go Greens färdigkokta röda eller gröna linser** och säsongens råvaror gör du snabbt och enkelt en god soppa som mättar och är rik på protein. Linserna är dessutom nyckelhålsmärkta.

Potatisburgare?

Korvbrödbagarns Potato burger bun är ett hamburgerbröd bakat med potatis, vilket gör brödet extra saftigt och luftigt. Brödet är lite större och passar perfekt till kött så väl som till vegetariska alternativ. Brödet är tillverkat i Sverige.

GRODDEN 4.2023

Favorit på middagsbordet

RECEPT

Vardagspizza med falukorv

Med Kungsörns pizzamjöl gjort på malt vårvete, med extra hög proteinhalt, svänger du enkelt ihop en pizza att njuta av när helgerna är över. Toppa med falukorv, lökringar och ost – mums!

Falukorvpizza recept

(4 pizzor)
700g (ca 12 dl) Kungsörns Pizzamjöl
2 tsk salt
50 g jäst
1 tsk socker
5 dl fingervarmt vatten

Topping:

1 burk pizzasås
250 g riven ost
250 g skivad falukorv
1 gul lök skivad i tunna ringar
salt och peppar

Gör så här:

1. Värm ugnen på 275 grader och ställ in en plåt så den blir varm. Blanda alla ingredienser i en degblandare i cirka 10 minuter.

2. Mjöla degen och lägg upp den på ett välmjolat bord. Dela den i 4 bitar och forma till bollar.

3. Forma pizzabottnar genom att strö ordentligt med mjöl över degen och jobba med fingertopparna från mitten ut mot kanten till önskad storlek. Lämna 1–2 centimeter av kanten orörd för höga, fina kanter på dina pizzor.

4. Placera bottenarna på bakplåtspapper och låt vila i 15 minuter.

5. Lägg över pizzasås, falukorv, lökringar och ost på pizzorna. Baka på den varma plåten på 275 grader i 9 minuter.

Kungsörns pizzamjöl kommer från Lantmännen Cerealias kvarn i Malmö.

Säkrare arbetsmiljö, effektivare produktion och bättre kvalitet – det är några av de effekter som Lantmännen Lantbruks strategi- och förbättringsprogram Destinato har bidragit med.

TEXT Henrik Emilson FOTO Lantmännen

Destination: framgång

Lantmännen Lantbruk ska fortsätta att jobba med programmet Destinato framåt, även om listan med aktiviteter kommer att revideras vartefter saker åtgärdas och förbättras.

AR 2020 genomförde Lantmännen Lantbruk en omorganisation och tog fram strategi- och förbättringsprogrammet Destinato. Den nya organisationen började gälla 1 mars 2020, allt var klart, alla inblandade var redo att köra igång.

– Då slog pandemin till och i mitten av mars stängde ju både världen och Sverige bokstavligen ned. Fast, vi fortsatte i en digital miljö och mycket tack vare Destinato så hittade vi vägar att jobba framåt tillsammans, säger Peder Karlsson, produktionschef foder, Lantmännen Lantbruk.

Destinato blev ett stöd och handlade framför allt om två saker – att tydligt lista vad som skulle förändras och förbättras, samt att kommunicera mål och vad som genomfördes.

– Vi ville inte bara snacka utan också visa att det händer saker. Aktivitetslistan blev 150 punkter med fokusområden för att effektivisera produktionen, höja kvaliteten på slutprodukterna och skapa bättre och säkrare arbetsmiljö, förklarar Peder.

SEDAN DESTINATO infördes har man sett tydliga effekter inom alla fokusområden, ta kvalitet och foder som exempel.

– Vi kunde konstatera att vi tillverkar väldigt mycket foder, men hade inte full kontroll på det foder vi levererade. Tillsammans med marknaden tog vi fram specifikationer för vilken kvalitet fodret ut till våra kunder ska ha. Vi skapade också automatiserade rutiner för att följa upp leveranserna.

Resultatet? Jämfört med innan har antalet reklamationer minskat med 55 procent. Kostnaderna för de samma har minskat med 48 procent.

– Det är ett tydligt förbättringsarbete. Vi vill ha ett foder i världsklass och ska vara bäst på marknaden. Kanske inte billigast, men bäst.

INOM FOKUSOMRÅDE KAPACITET såg de över produktionen av foder på anläggningarna. Den samlade bilden var att det gick ganska bra. Men det saknades uppföljning på att det faktiskt var så.

– Därför satte vi ett nolläge, började mäta resultaten och varje anläggning satte sina mål som de arbetade mot i tre månader. När de hade uppnått dem, så höjde de till nästa steg.

Peder betonar att det här "underifrån-perspektivet" där de som kan anläggningen bäst ser flask-

halsar, föreslår åtgärder och sätter mål har varit ett vinnande koncept.

– Vi lyckades öka kapaciteten med 40 procent, vilket nästan motsvarar en ny fabrik eller en ny produktionslina, som vi inte behövde bygga. Vi fick ut den kapaciteten från den befintliga utrustningen, vilket är jätteroligt.

DET VIKTIGASTE FOKUSOMRÅDET inom Destinato är förstås arbetsmiljö och hälsa. Även här gick det att skapa förbättringar med ett inriktat arbete på samtliga anläggningar. Peder berättar att det funnits en "jag ska bara ..." -kultur på anläggningarna där arbetsmiljön ibland inte tagits på tillräckligt stort allvar.

– Om något hänger sig eller sätter sig så 'jag ska bara' peta till det med min skruvmejsel. Det har jag gjort hundra gånger innan, men en dag går det fel, man kanske får en smäll på fingrarna eller det pyser ut ånga. Vi behövde jobba med en mental omställning, ingenting görs utan att stoppa maskinerna.

Med löpande riskobservationer och sammanställningar av riskbedömningar som har följts upp, har olyckor och incidenter minskat över lag. Bara på frörenseriet i Eslöv har det gått över 1 000 dagar utan tillbud.

LANTMÄNNENS HUVUDUPPDRAG är att skapa lönsamhet åt ägarna, medlemmarna. Destinato bidrar starkt till det i form av effektivare produktion och bättre kvalitet.

–Det här går ju att bryta ned, bättre foder gör att mina hönor värper mer eller att min ko ger mer mjölk. Men framför allt så har vi skapat en bättre och säkrare arbetsmiljö. Att du som ägare vet att ingen person som jobbar inom företaget skadar sig. Att vi jobbar aktivt för att alla tryggt ska komma hem varje dag. Att alla mår bra på sin arbetsplats, avslutar Peder Karlsson. ●

"Vi ska vara bäst på marknaden. Kanske inte billigast, men bäst."

Peder Karlsson.

På Vreta ökar ansökningarna till lantbruksutbildning

Sveriges lantbrukare blir allt äldre, medan det alltjämt är en utmaning att få unga att vilja ta över. Men på Vreta utbildningscentrum ser man en positiv trend i antalet ansökningar. **Grodden har pratat med fyra studenter på Vreta om yrkesval, generationsväxling och en framtid i jordbruksbranschen.** TEXT Fanny Julin FOTO Linnéa Tammerås

Mer än var tredje jordbruksföretagare är idag 65 år eller äldre och knappt en fjärdedel av jordbruksföretagarna är under 50 år. Återväxten i det svenska jordbruket är en alltjämt aktuell fråga, där det finns en utmaning att få fler unga att välja en yrkesbana på gård. På Vreta utbildningscentrum utanför Linköping är antalet sökande stadig och visar till och med på en positiv utveckling de kommande åren.

– Vi har nästan två sökande till varje plats och har så haft i några år. Vi tar in cirka 50 elever varje år till lantbruksutbildningen. Ser vi framåt tror vi att ansökningarna kommer att hålla i sig, säger Åsa Rytthammar, enhetschef Lantbruk.

FÖRFRÅGNINGAR OM UTBILDNINGEN och besökande på Öppet hus brukar spegla slutresultatet. Då visas skolan upp och besökarna får en god inblick i upplägget av utbildningarna.

– Ser man till antalet 16-åringar i länet ser vi en lätt ökande trend i

cirka åtta år till. Detta tillsammans med intresset för varifrån vår mat kommer liksom hållbarhets- och klimatfrågor gör att vi tror att trenden kommer att hålla i sig, säger Åsa Rytthammar.

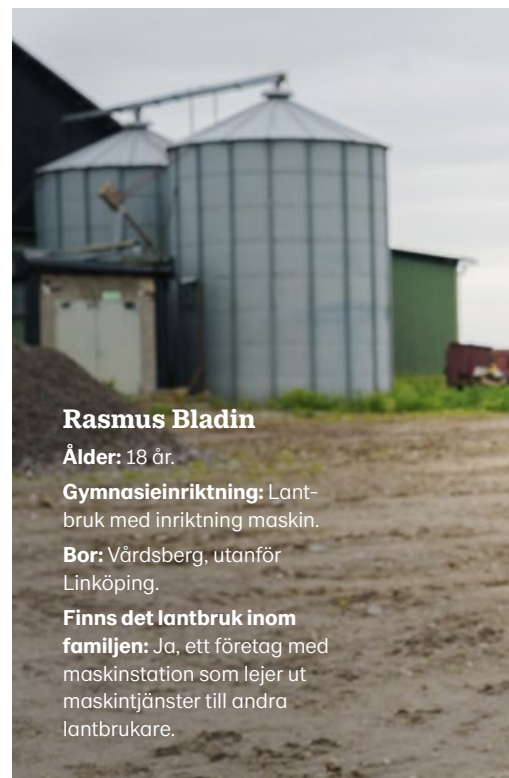
Kärstin, Elvira, Eva och Rasmus går sitt sista år på lantbruksprogrammet och efter sommaren 2024 vänder de blad från plugg till arbetsliv – med allt vad det innebär.

FÖR KÄRSTIN MADSEN var det självklart att studera lantbruk.

– Jag ville kombinera mina intressen, som är både maskin och djur. Kontorsliv är inget för mig, jag vill vara självständig. På en gård är ingen dag den andra lik och det gillar jag, säger hon till Grodden.

På sikt hoppas Kärstin att få ta över familjegården som idag har både spannmåls- och köttproduktion. Innan dess väntar förhoppningsvis jobb på andra gårdar och möjligen vidareutbildning för att så småningom bli driftledare.

Eva Jerpdal har även hon lantbruk i familjen. För henne var naturbrukslinjen ett val som växte fram.

Rasmus Bladin

Ålder: 18 år.

Gymnasieinriktning: Lantbruk med inriktning maskin.

Bor: Vårdsberg, utanför Linköping.

Finns det lantbruk inom familjen: Ja, ett företag med maskinstationer som lejer ut maskintjänster till andra lantbrukare.

– Det var inte förrän i nian som jag verkligen bestämde mig, men egentligen har detta nog varit en dröm sedan länge. Jag har alltid varit intresserad av djur och natur och jag ser också väldigt mycket upp till hur min pappa och min farfar sköter gården. De har kommit långt och jag vill fortsätta utveckla driften och få lantbruket att hålla för fler generationer.

PRECIS SOM KÄRSTIN lockas Eva också av självständigheten som egen företaga-

Elvira Blomberg**Ålder:** 18 år.**Gymnasieinriktning:**
Lantbruk.**Bor:** Finspång.**Finns det lantbruk inom familjen:** Ja, familjen äger en spannmålgård.**Eva Järpdal****Ålder:** 18 år**Gymnasieinriktning:**
Lantbruk.**Bor:** Utanför Enköping.**Finns det lantbruk inom familjen:** Ja, en familjegård med köttproduktion.

re och det ständiga lärandet på en gård.

– Man får hålla på mycket själv, och man inser hela tiden hur mycket mer det finns att lära sig trots att man är uppvuxen på gård.

TROTS VRETAS UTBILDNINGSCENTRUMS positiva antagningssiffror, står branschen i stort inför en märkbar generationsväxling med hittills svag återväxt. **Varför tror ni att det finns så få unga lantbrukare idag?**

– Jag tror att det kan bero på att det

inte är lika många som har en koppling till lantbruket idag. De flesta som går vår linje har lantbruk i familjen, berättar Elvira Blomberg som även hon är uppvuxen på en gård och som har syskon som tidigare pluggat samma program på Vreta utbildningscentrum.

Eva för ett liknande resonemang.
– Det är en stor fråga, men jag tror bara att inte många vet vad det innebär. De flesta tror att det enda vi gör är att köra traktor och klappar kossor, men det är ju så mycket mer än så.

”Finns det driv och intresse kan man nog klara det mesta”

Rasmus

Kärstin Camilla Madsen

Ålder: 18 år.

Gymnasieinriktning:
Lantbruk.

Bor: Linköping.

Finns det lantbruk inom familjen: Ja, en gård inriktad på spannmål och köttproduktion.

”Kontorsliv är inget för mig” Kärstin

När eleverna får frågan om hur man kan vända utvecklingen, blir svaret enhälligt: mer kunskap. Alltifrån att studievägledaren borde berätta mer om denna typ av utbildning, dess bredd och valmöjligheten att göra den högskoleförberedande, till att synliggöra olika lantbruksyrken via sociala medier.

TREDJEÄRSELEVEN RAMUS BLADIN studerar lantbruk med maskininriktning. Hans pappa Andreas är en av bröderna bakom Bröderna Bladins maskinstation, som Grodden har skrivit om i ett tidigare nummer. Rasmus, som blir tredje generationen Bladin, tror även att det handlar om att hålla intresset vid liv genom extrajobb.

– Det är många som söker och pluggar i tre år, men sen kanske intresset dör av när man kommer ut i verkligheten. Det är därför jag tycker det är viktigt att jobba vid sidan av skolan så gott man hinner. Intresset växer när

man jobbar med det, man lär sig mer och omställningen blir inte lika stor.

Hur ser ni på de ekonomiska aspekterna, hur svårt är det att få lönsamhet i branschen?

– Det är en tuff bransch, ibland kan jag tänka ”Varför håller jag på med det här?”. Det tror jag att alla lantbrukare har tänkt någon gång. Men utvecklingen går framåt hela tiden. Vissa delar är lönsamma, och vissa delar kommer jag helt enkelt att få kämpa lite mer med, säger Eva.

Rasmus instämmer:

– Man får nog räkna med att det kan bli tufft. Allt handlar ju om att förutsättningarna är bra. Gödningspriserna och allting stiger i takt med kriget i Ukraina och maskinerna blir dyrare, samtidigt som bönderna inte tjänar mer på vad de producerar.

Bristen på lönsamhet hänger ihop med ytterligare ett orosmoln på lantbrukarhimmeln: klimatförändringar, vilket

bidrog till att årets skörd blev bland de sämsta på 30 år.

DE FYRA STUDENTERNA berättar att hållbarhet är ett ämne som diskuteras flitigt i skolan. Allt från klimatstatistik till vilka spannmål som är mest motståndskraftiga. Just innovationer verkar vara en stor del till ungdomarnas tillförsikt.

– Det kommer bli tufft, men jag tänker också att det ska bli kul! Det kommer att komma nya uppfinningar och nya maskiner, säger Rasmus.

Kärstin fyller i:

– Visst, det kommer bli utmaningar, ett år från ett annat kommer inte att se likadant ut. Men det gillar jag. Man måste tänka ”överallt”, det är många olika faktorer som spelar in i hur skörden blir närmast. Man får helt enkelt lära sig att jobba framåt och göra smarta val. Man får gå på magkänslan och göra det man tror är rätt. ●

Tio punkter för en tydligare strategi

Klimatförändringar, krig och en dalande konjunktur har lett till ett behov av att uppdatera Sveriges Livsmedelsstrategi. Dels för att kunna **säkra livsmedelsproduktionen**, dels för att skapa en **hållbar tillväxt** i sektorn. **TEXT** Henrik Emilson

– **SVERIGES NUVARANDE LIVSMEDELS-STRATEGI** är från 2017 har generellt sett varit bra. Men den är mer en vision och inte tillräckligt genomförbar. Den har för få tidsatta mål och saknar tydliga handlingsplaner, säger Per Arfvidsson, vice vd i Lantmännen.

Därför välkomnar han att man nu vidareutvecklar och förhoppningsvis förbättrar den befintliga strategin. Regeringens arbete med den uppdaterade livsmedelsstrategin inleddes i februari. Under våren har Lantmännen tillsammans med andra parter deltagit i rundabordssamtal och kommit med inspel.

– Vi skickade in ett ganska omfattande inspel med förslag på hur man kan utveckla strategin, byggt på tio punkter (se ruta).

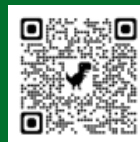
DE TIO PUNKTERNA är frågor som Lantmännen drivit och arbetat med under lång tid, förklarar Per. Vissa är extra viktiga.

– Ja, punkt 1 "Förstärkning av lönsamheten och konkurrenskraften på gårdarna" är definitivt en av de allra viktigaste. Lönsamheten är alldeles för låg, lantbrukarna har inte tillräcklig marginal för att kunna göra de investeringar som krävs för att kunna växa och kunna leverera en över tid ökande hållbarhetsprestanda.

Per nämner även punkt 3 "Svensk växtnäringstrategi – produktion av grön mineralgödsel" som en av de allra viktigaste, både ur ett klimatperspektiv

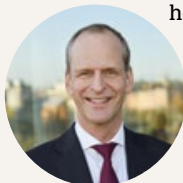

LÄS HELA
IN SPELET HÄR:

och ur ett beredskaps- och försörjningsperspektiv.

– Sverige är ju ett av få länder i Europa som helt saknar egen produktion av mineralgödsel. I en kris eller krigssituation som påverkar importen skulle det allvarligt påverka vår möjlighet att producera mat.

Per Arfvidsson

LIVSMEDELSSTRATEGIN 2.0 ska presenteras av regeringen under första kvartalet 2024.

– För Lantmännens medlemmar hoppas jag att det ska bli en tydlig strategi som är lätt att jobba efter. Att man vågar sätta ambitiösa tidsatta mål och en handlingsplan som driver tillväxten i svensk livsmedelssektor och lantbruk – enligt livsmedelsstrategins övergripande mål, avslutar Per Arfvidsson. ●

FÖRSLAG PÅ AKTIVITETSOMRÅDEN TILL LIVSMEDELSSTRATEGIN 2.0

1. Förstärkning av lönsamheten och konkurrenskraften på svenska gårdar
2. Kapitalförsörjning till (unga) växande lantbruksföretag
3. Svensk växtnäringstrategi – produktion av grön mineralgödsel
4. Ökad produktion och användning av inhemska biodrivmedel
5. Förstärkt försörjningsberedskap genom strategisk lagring
6. Accelererad exportagenda
7. Förstärkt agenda för klimatanpassning – dränering & bevattning
8. Klimatomställning av livsmedelskedjan med ökad produktion är möjlig
9. Behovsorienterad forsknings- & innovationssatsning
10. Fokuserad satsning på animalievärdekedjan

Efterfrågan på ekologiska produkter har sjunkit och därmed även marginalerna för producenterna.

Anna och Holger Olin på Activs gård i Tomelilla

har både en och två reservplaner. Men just nu sitter de still i båten. **TEXT** Maud Lindholm **FOTO** Samuel Stéen

Tror på fortsatt eko – trots svacka

OMRINGAT AV BÖLJANDE åkrar och fält, för årstiden målade i höstens varmaste färger, ligger Activs Gård, med landets allra första kycklingstall byggt enligt KRAV:s regelverk.

– Jag tror att vi gjorde det första ekologiska kycklingstallet i hela Norden.

– Eller var det norra Europas första? Vi hade i alla fall många som var här och kollade då.

Paret Anna och Holger Olin resonerar om stallet, som när det byggdes var ett av flera steg på vägen i en ekologisk omläggning av gårdens produktion, men som så här i backspegeln framstår som den avgörande insatsen.

– Det är från kycklingproduktionen som vi får våra inkomster, säger Anna.

– Och från växtodlingen, fyller Holger i.

Sedan starten 2010, då paret tog över gården efter Holgers pappa, har de varit involverade i verksamheten båda två. Deras två barn hade passerat småbarnsåldern och behövde inte ständig passning, och kycklinguppfödning är ett relativt flexibelt arbete. Paret delade upp verksamheten mellan sig: Anna, som är hästtjej sedan barnsben, ansvarar för djurhållningen, medan odlingen är Holgers område.

– Det har alltid varit så, säger Anna. Jag tycker det är kul med djur och Holger kan växterna. Men vi har nytta av varandra. Och djuren behöver växterna vi odlar så de båda delarna hänger förstås ihop.

Trots att det var givet att just Holger och inte hans lillasyster skulle ta över gården, dröjde gen-

→

Holger och Anna Olin har inga planer på att gå tillbaka till konventionellt jordbruk trots inflation och ökade kostnader.

”Nu har vi åkerböna och höstvetete till kycklingfoder, raps plus malkorn som vi säljer till Lantmännen. Och vitklöver.”

rationsväxlingen, och även om det var praktiskt att barnen hade hunnit växa till sig hade Holger gärna tagit över tidigare.

NÄR HAN OCH ANNA väl klev på smög de omedelbart in några kor. De har 14 stycken idag, som betar i den intilliggande naturreservatet och håller marken öppen för några sällsynta groddarter som finns just här. Det ger inga pengar, men djuren ger paret skäl och energi att hålla den stora ladugården från 1917 i skick.

– Hade vi inte haft korna här hade det varit lätt att bara låsa dörren om sviktande tak och fuktfläckar. Då hade ladugården snart rasat ihop.

De första årens fokus var att få verksamheten lönsam. De undrade hur de skulle kunna lyckas bättre och räknade på vad en ekologisk odling skulle innebära i inkomster. De jämförde med grannarna, som de förstod drog in enorma skördar i jämförelse, och konstaterade att deras egna marker ändå inte gav så god avkastning. En ekologisk odling skulle alltså inte innebära så stor skillnad volymmässigt, men däremot inbringa ett högre pris än konventionell odling. De la om till ekologiskt 2014. Samtidigt hörde grundaren av Reko av sig och frågade om de var intresserade av att bygga det där ekologiska kycklingstallet. Det stod klart 2015.

– Ingen trodde på eko-spåret, verkligen ingen, berättar Anna. Din far var emot det, grannarna var emot det. ”Det kommer bara bli en massa ogräs”, varnade de.

– Det sporrar lite när folk är emot en. Det var inte lätt, men hade det varit lätt hade ju alla lagt

”Ingen trodde på eko-spåret 2014, verkligen ingen”, berättar Anna Olin.

om, säger Holger.

Han menar att många bär på attityder som grundar sig i tradition. Man fostras in i olika tankesätt från barnsben.

– Jag är ju inte så formad som många andra lantbrukare, eftersom jag inte vuxit upp i denna bransch, säger Anna.

NÄR DE LA OM fick de ta emot pris och blev lokalkändisar när de flera år i rad byggde formationer av halm som de placerade på åkern nere vid vägen till allmän beskådan. Lönsamheten gick det sämre med. Förutom den lilla skaran nötdjur satsade de på grisar och får.

– Vi provade oss fram, säger Anna. Räknade man efter så tog grisarna mycket tid – och de bökade upp trädgården. Och fåren ... Vi hade 50 tackor som mest och ska man gå plus måste man ha fler och det är mycket pyssel med får. Men eftersom vi har många byggnader tänkte jag att de skulle förfalla utan djur. Så alla insatser var ju inte bra för ekonomin – å andra sidan var vi yngre då

UTMÄRKELSER

2014:

Tomelilla kommuns Kulturpris för sina halskulpturer

2016:

Ekogalan, Kravs pris till Årets omläggare

2016:

Grodden-stipendiater för positiv förebild inom svenskt lantbruk

2020:

Miljö- och naturpris av Naturskyddsföreningen och Tomelilla kommun

Byggandet av kycklingstallet var den avgörande insatsen för gårdens omställning mot ekologisk odling.

och räknade inte arbetstiden på samma sätt.

Nu finns varken grisar eller får på gården men nötkreaturen får stanna för grodornas skull. Det är som sagt kycklingarna som ger pengar, och växtodlingen. Exakt vad de odlar varierar år från år, eftersom de tycker om att testa nytt.

– Nu har vi åkerböna och höstveten till kycklingfoder, raps plus maltkorn som vi säljer till Lantmännen. Och vitklöver.

De odlar ett halvt hektar potatis också, potatis som de för andra året i rad säljer i en liten öppen bod vid vägen. Kunderna hanterar köpen helt själva.

– Folk är väldigt ärliga. Och det har varit väldigt uppskattat.

Bär det sig?

– Nja – men det är inte så jättemycket jobb och vi slipper mellanhänder. Och på det här sättet har vi bidragit till något i byn. Vi tar samma pris för vår Krav-odlade potatis som handeln tar för konventionell.

Att Holger och Anna gick över från konventionell odling till ekologisk berodde delvis på ekonomin, men mest på att Anna trivs med den typen av djurhållning. Det gör att paret inte har några planer på att ställa tillbaka till konventionellt, trots att stigande inflation och ökade kostnader har minskat såväl efterfrågan som priset på ekologiska varor.

– Det här går ju till historien som det sämsta året någonsin, säger Holger. I början fick vi bra betalt för vår produktion, men det går upp och ner. Nu är vi nere i en svacka. Marknaden har inte råd.

– Det är väldigt stor skillnad i pris på eko i butik. Vår hela kyckling kostar 170 kronor kilot och väger två kilo, säger Anna.

– Och handeln har tappat lite intresse och marknadsför inte eko på samma sätt som tidigare, säger Holger. De har väl lägre marginaler. Men det kan ju inte alltid gå bra och skulle ekologiskt alltid löna sig bättre än konventionellt – då skulle ju alla lägga om. Och om man växlar ofta tror jag det är lätt att man hamnar fel.

”Just nu är vårt fokus att öka skördarna. Det är inte direkt investeringsläge så vi förbättrar det vi har.”

Är det många i trakten som gått tillbaka till konventionellt?

– Ja, vi är en sinande skara ekobönder här. Vi var 10–12 gårdar för några år sedan och antalet har kanske halverats nu. Förr var vi ett gäng som utbytte tankar kring växtodling. Nu är det inte så många kvar. Många har hoppat av i år.

Hur känns det?

– Man undrar ju om det är vi som gör fel. Men vi hoppar inte av för att det är en svacka och det är ju tufft för alla nu. Och vad är det som säger att det konventionella är bättre i längden? Vi får sämre betalt nu men har inte samma inköp av gödning eller bekämpning. Men det är synd – det är trevligt med gemenskapen kring odlingen.

Ekogårdarna som är kvar fortsätter att diskutera och samarbeta, även kring inköp och kring maskiner.

– Just nu är vårt fokus att öka skördarna. Det är inte direkt investeringsläge så vi förbättrar det

vi har. Vi kalkar, ser över dränering, är mer på hugget med ogräs. Vi kan ju inte lösa det i efterhand med växtskyddsmedel.

De försöker hitta lönsamma grödor. Mest trygg känner sig Holger med malkorn, och vetet till kycklingarna. Rapsen blir det däremot lätt insektsangrepp på.

– Det är lite jobbigt att inte kunna göra något då – och samtidigt är det enkelt för vi kan ju inte bespruta! Men det är inte kul när det sitter en jäkla massa djur där.

PARET HAR INTENSIVA arbetsdagar där samtalet om gården fortsätter hemma efter jobbet. Och deras förståelse är stor när någon av dem behöver jobba vidare några timmar en kväll. Anna har dessutom tackat ja till att sitta i Lantmännens distriktsstyrelse.

– Tid har man alltid om det är roligt – och det är styrelsearbetet, även utvecklande. Det är kul att träffa andra och man kommer hem med

De 14 korna på gården får stanna för att hålla marken öppen för några sällsynta grodarters skull.

många idéer. Det är bara jag och en annan som är ekobonde och det är bra att få höra från den konventionella sidan. Och alla är väldigt driftiga. Ingen blir invald för att värma en stol.

Framåt tror paret fortsatt på eko, men att det kommer ta tid innan det vänder uppåt. De hoppas på att rulla i gång med ökad odling av baljväxter och mer potatis.

– Det känns som att man skulle behöva satsa, men det är svårt att spå med alla oroligheter i världen så vi sitter lugnt ett tag nu.

Anna och Holger har många diskussioner om vad de kan förbättra. Och de har även reservplaner:

– Om det inte fungerar med kyckling framåt har vi andra idéer kring hur vi ska använda stallet, säger Anna. Om hela ekomarknaden försvinner måste vi ha alternativ – så vi har både plan B och plan C. Men bara sådant som vi tycker verkar intressant. Det måste vara intressant. ●

KRAVS REGLER

Kycklingarnas foder är ekologiskt

Kycklingarna har tillgång till:

- utevistelse (4 m²/kyckling)
- sandbad inomhus
- grovfoder inomhus

Grupperna får inte överstiga 4 800 st

Rasen ska vara långsamväxande (Hubbard på Activs Gård)

Uppfödningstiden ska vara längre
(61 dagar på Activs Gård)

GÅRDENS EKONOMI

Antal kycklingar: 4 800 kycklingar i en grupp,
12 grupper om året. Det ger 57 600 kycklingar årligen.
Dessa säljs för cirka 4 miljoner kronor.

Ska verka men vill också synas

Lantmännens förtroendevalda revisorer ska vara medlemmarnas ögon och öron utåt. Uppdraget? Att granska förvaltningen av föreningen för att **bidra till lönsamheten** på ägarnas gårdar.

TEXT Henrik Emilson ILLUSTRATION Rebecka Häggblom

Det enkla sättet att förklara vad Lantmännens revisorer gör är att de "ska vara medlemmarnas ögon och öron som granskar att organisationen sköts som den ska". Det förklarar förtroendevalda revisorn Kristina

Glantz Nilsson.

För att kunna genomföra sitt uppdrag deltar Kristina och hennes kollegor Ann-Sofi Ignell och Jimmy Grinsvall i Lantmännens många aktiviteter och engagerar sig i allt som rör medlemmarna.

– Allt vi gör, gör vi för att få en så bra inblick i organisationen som möjligt, säger hon.

REVISORERNA TAR DEL av protokoll, är med på medlemmöten, distriktsstämmor och konferenser. De gör platsbesök, såväl i den lantbruksnära verksamheten som i industrin. Förra året gjordes en revisionsresa till Lantmännens bolag i Finland men även flera besök på spannmåls- och maskinläggningar i Sverige.

Alla tre driver eget lantbruk och har haft tidigare förtroendeuppdrag inom Lantmännen.

– I rollen som revisor får du dock en helt annan och djupare insyn, förklarar Kristina och tillägger:

– Det roligaste med vårt uppdrag är att jobba för medlemsnyttan och att vara förtroendevald. Det är verkligen ett jättestort förtroende och ett tungt uppdrag i ett företag som är jätteviktigt för hela branschen. Det handlar om att ge svenskt lantbruk de bästa förutsättningarna framåt.

TRION HAR ETT nära samarbete med revisionsfirman Ernst & Young som med sina yrkesrevisorer sköter den fördjupade ekonomiska granskningen. Tillsammans gör de den så kallade revisionsberättelsen till årsstämman, där de bland annat rekommenderar föreningsstämman om styrelsen ska få ansvarsfrihet för det gångna året eller inte. Sedan

2020 har de förtroendevalda revisorerna fått ett tillägg till sitt uppdrag – att granska om Lantmännen följer "Svensk kod för styrning av kooperativa företag", eller kort och gott "koden".

– I och med att föreningen valt att följa koden så har vårt uppdrag förtydligats och breddats. Granskning enligt kodens åtta principer handlar om medlemsnytta, likabehandling och demokratiska processer. Under pandemin var det till exempel mycket digitala möten, då var det viktigt att röstning gick rätt till när medlemmarna satt hemma, säger Kristina och lägger till att de nyligen även granskat hur styrelsen behandlar och återskärter antagna motioner.

KRISTINA, ANN-SOFI OCH Jimmy försöker vara ute i organisationen så mycket som möjligt, men betonar också att de finns tillgängliga på telefon och mejl för alla medlemmar att höra av sig om något behöver granskas.

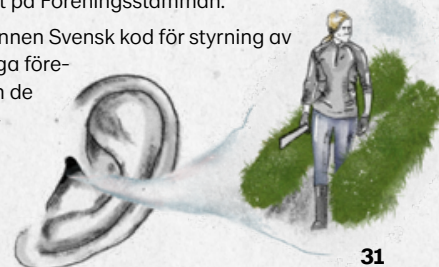
– Vi vill synas och inte verka i kulisserna eller i det tysta, även om vi förstås har tystnadsplikt, avslutar Kristina. ●

Ann-Sofi Ignell (tv), Jimmy Grinsvall och Kristina Glantz Nilsson.

FÖRTROENDEVALDA REVISORERNA

- Har i uppdrag att granska förvaltningen av Lantmännen.
- En stor del av arbetet handlar om den legala revisionen och ekonomiska rapporteringen.
- Rapportering sker löpande under året till revisionsutskottet och koncernstyrelsen samt på Föreningsstämman.
- Sedan 2020 följer Lantmännen Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag och dess principer, och de förtroendevalda revisorerna ska avge en granskningsrapport över det.

Landet runt

Grodden gör nedslag i några av Lantmännens 20 distrikt.

JÄMTLAND

Skogsdag med Norra skog

I början av november anordnade Lantmännen Maskin i Östersund en skogsdag tillsammans med skogsägarföreningen Norra Skog. Dagen var välbesökt trots -19 på termometern. Kyla är inget som håller jämtländska skogsägare borta.

ÖREBRO-VÄRMLAND

Invigning nytt fryslager

Den 27 oktober invigdes Unibakes nya helautomatiserade fryslager i anslutning till bageriet i Örebro. Med som medlemmars representanter för distriktet Örebro-Värmland fanns Johan Eklund och Ingemar Olsson.

VÄSTRA SVERIGE

Besök på Aspen

I november fick Lantmännen Aspen i Hindås besök av Advisory Board Energi, som hade ett av sina årliga sammanträden. På besöket deltog även Jenny Bengtsson och Jan-Erik Hansson från koncernstyrelsen.

– Detta är ett av de mest spännande och dynamiska uppdrag jag någonsin har haft”, säger Roberth Kihlin, Dala-Aros som, är en av de tre som utgör styrelsen.

SÖDRA SKÅNE

Träff med nyanställda

Lantmännens medlemsavdelning träffade den 8 november engagerade nyanställda vid Lantmännen Lantbruk och Maskin från hela landet. De fick information om medlemskapet, ägarrollen och nyttjarrollen, distriktsstämmor, valberedningar och styrelser. Möjligheter och utmaningar för Lantmännens medlemmar. Mötet var mycket uppskattat!

VÄSTERNORRLAND

Möte med nya landshövdingen

Den 5 december träffade Tomas Sundberg, ordförande i distrikt Västernorrland, länets nya landshövdingen **Carin Jämtin**. Vid mötet presenterade Tomas Sundberg Lantmännens verksamhet för landshövdingen och andra delar av Länsstyrelsen.

STOCKHOLM

Bondelunch

Den 14 november anordnades en bondelunch på Stockholmskontoret. Idén var att föra samman våra medarbetare med våra medlemmar för att få chansen att lära känna varandra bättre. Över en Biff á la Lindström diskuterades det livligt mellan tolv nyfikna medarbetare och några av Lantmännens förtroendevalda om lantbrukarnas vardag och utmaningar.

Hej
tjänsteman!

Viktoria Salivonik:

”Jag gillar att vara med när nya delar av samhället tar form”

VIKTORIA SALIVONIK är förvaltare på Lantmännen Fastigheter och arbetar i Region Syd. Som förvaltare är hon och kollegorna lite av allkonstnärer där de sköter allt, från grund till tak. Från drift och underhåll av befintliga byggnader till att vara med och utveckla nya områden som växer fram.

Hur länge har du jobbat på Lantmännen Fastigheter?

– Jag började som säsongspersonal vid en liten anläggning i Alstad, mellan Trelleborg och Svedala, under sommarskörden 2015. Det var ett fantastiskt sommarjobb. Jag insåg hur stort Lantmännen är – och att det fanns en fastighetsavdelning. Det var extra intressant eftersom jag skulle plugga fastighetsföretagande till hösten.

Du började som junior fastighetsförvaltare redan under studierna?

– Ja, jag fick ett föräldravikariat till att börja med. Efter min examen blev jag fast anställd. I dag ansvarar jag för fastigheter i Falkenberg, Varberg och Eslöv.

Vad var det som lockade med Lantmännen?

– Det är ett spännande varumärke och företaget sträcker sig över så många olika branscher. Jag får vara en del av ett större sammanhang, vilket är anledningen till att Lantmännen är en idealisk arbetsplats för mig.

Som fastighetsförvaltare är du lite av en allkonstnär?

– Ja, vi gör allt från ax till limpa, eller från grund till tak. Jag älskar att jag får följa utvecklingen av områden, fastigheter och verksamheter. Jag får se

VIKTORIA SALIVONIK

Yrke: Fastighetsförvaltare i Region Syd.

Bor: Malmö.

Ålder: 28 år.

Favoritfastighet: Gamla kvarnen i Falkenberg. Den står där och ser vacker ut och har framtidspotential.

Dold talang: Älskar att dansa. Det är ett fantastiskt sätt att koppla av och hitta ett lugn.

På fritiden: Jag renoverar möbler, senast ett par fåtöljer tillsammans med mamma.

resultatet av idéer och lösningar. Hur blev det här? Hur gör jag nästa gång? Det är så roligt och håller mig engagerad och nyfiken.

Hur kan en arbetsdag se ut?

– Jag är ute minst en gång i veckan vid olika fastigheter. I dag är jag i Falkenberg och Varberg där vi bland annat har Lantmännen Maskin på båda orter.

Vilken är den klurigaste utmaning du löst hittills på jobbet?

– När en melass-cistern i Falkenberg råkade ut för glödbbrand i början av året. Insatsen på plats var fenomenal, vi gjorde vad vi kunde och skulle. Jag var så stolt över samarbetet med verksamheten på plats, vår riskhantering och kommunikationen med räddningstjänst, entreprenörer och lokal media. Frånsett glödbbranden skulle cisternen nedmonteras – ett arbete som nu inleddes och slutfördes tidigare än beräknat.

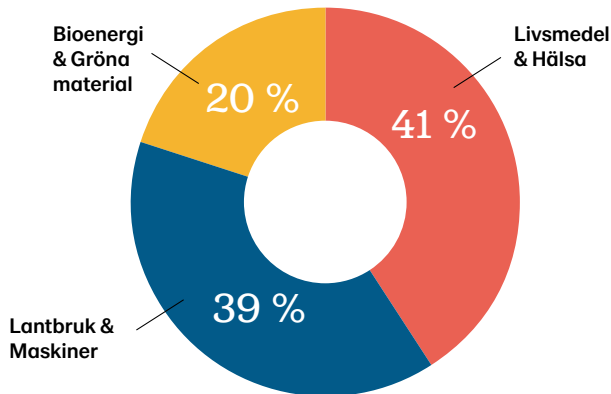
Vad vet du om jobbet i dag som du inte hade koll på som nybörjare?

– Att fastighetsförvaltning är omfattande och kräver samverkan och laginsatser. Vi behöver samarbeta för att hitta lösningar eftersom arbetet är komplext. Dessutom behöver man vara handlingskraftig och inse att saker tar tid – så tålamod är alltid bra! ●

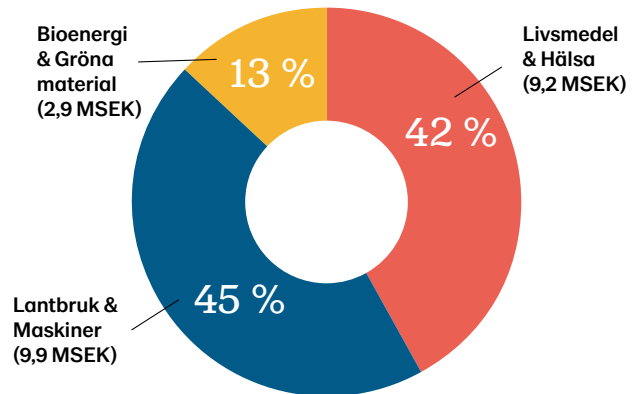
Forskning i siffror

Lantmännens Forskningsstiftelse investerar i forskning vid högskolor, universitet och institut, både nationellt och internationellt. Forskningen bedrivs inom tre fokusområden som är kopplade till Lantmännens affärer.

**Medel (ca 200 MSEK)
fördelat på fokusområde
mellan 2012* och 2023**

**Fördelningen av medel
baserat på fokusområde vid
den öppna utlysningen 2023**

450
MSEK

Sedan 1986 har Lantmännen investerat cirka 450 MSEK till Lantmännens forskningsstiftelser.

200
MSEK

Mellan 2012 och 2023 har Lantmännens Forskningsstiftelse investerat cirka 200 MSEK i över 200 forskningsprojekt.

74
ANSÖKNINGAR

I den öppna utlysningen 2023 kom det in 74 ansökningar om anslag/stöd varav 17 projekt beviljades.

60
PROJEKT

Just nu finansierar eller delfinansierar Lantmännens Forskningsstiftelse totalt 60 pågående projekt.

* Lantmännen grundade tre forskningsstiftelser 1986, men gjorde en omorganisation, identifierade tre fokusområden och lanserade en digital plattform för Lantmännens Forskningsstiftelse 2012. Läs mer på www.lantmannen.se/forskningsstiftelse.

Fem svarar

Sofia Warefelt

Ledsgård, Varberg, ekologisk växtodling

– Ett jämnare väder. Det har varit ett utmanande år vädermässigt. Men vi har också lärt oss mycket, till exempel hur vi ska bearbeta ogräset och samtidigt behålla fukten i marken när det blir torrt under försommaren. Det kommer vi nog ha nytta av, eftersom vi säkert kommer få uppleva det här extremvädret även fortsättningsvis. I övrigt önskar vi oss en god skörd, bra spannmålspriser och en ökad efterfrågan på eko. Och lite tur vill vi ha också!

Vad önskar du dig mest av det nya lantbruksåret?

Josefine Wraghe

Wraghe's Lantbruk & Maskinstation, Södra Sandby utanför Lund, växtodling, köttproduktion och maskinstation

– Jag hoppas på ett år där man slipper bli så stressad av väderförhållandena. Utöver det önskar jag att det blir ett stabilare världsläge så att de ekonomiska förutsättningarna blir bättre. Vi har investerat mycket de senaste åren och det är kännbart nu. En avstannande räntesituation hade inte skadat. Vi vill satsa men vågar inte investera nu när det är så osäkert. Det är svårt att planera framåt.

”Jag hoppas på ett år där man slipper bli så stressad av väderförhållandena.” Josefine Wraghe

Peter Korsbaek Holst Andersen

EH Akro, Tomelilla, växtodling

– Som många andra önskar jag mig förstås bättre väder än året vi har bakom oss, då det först var torka vid precis fel tillfälle och sedan för blött när skörden skulle tas in. Det blev en halvdan skörd. Men tack och lov har vi en bredd, annars hade det kunnat slå hårdare. Spannmålen var under medel och rapsskörden existerade knappt. Däremot odlar vi bland annat mycket potatis, som dessutom har gått upp i pris.

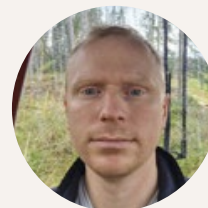
Frans Wallemyr

LeoWall, Falköping, nötköttsproduktion

– Att få bli markägare. I dag arrenderar jag mark men för att utveckla företaget i den riktning jag vill, och få fler ben att stå på, vill jag köpa den marken eller närliggande mark. En önskan som hänger ihop med det är en stabilare marknad som gör detta möjligt. Jag hoppas också på att självförsörjningen ska tas på större allvar. I dag tycker jag inte att svenskt lantbruk får särskilt mycket uppmuntran från politiskt håll.

”Jag hoppas på att få bli markägare.”

Frans Wallemyr

Emil Kjell

Främmestad utanför Nossebro, växtodling och skogsbruk

– Höga skördar och bra väder. Framför allt ett stabilare väder. Vi håller på att bygga en ny torkanläggning som jag hoppas blir klar till nästa skörd. Den har vi planerat sedan länge men med erfarenheten från den senaste, väldigt blöta, spannmålsskörden har vi anpassat anläggningen genom att uppgradera elevatörerna. Så nästa gång det blir en blöt skörd kommer vi att vara bättre förberedda.

PERNILLA NORDBERG

”Som företagare ser jag stort värde i att engagera mig”

FÖR SNART TRE år sedan satt jag och min man Andreas och signerade pappren för övertagandet av min föräldragård. Pirriga och nervösa, men samtidigt glada för att vi tagit chansen att bli egna företagare. En process som har fått ta sin tid och varit öppen och inkluderande gentemot mina fyra bröder.

Resan som ny företagare har hittills varit lärorik men samtidigt utmanande. En stark känsla av tillfredsställelse infinner sig över att vi har genomfört tre säsonger på en gård med huvudproduktion av frilandsodling av grönsaker och bär, vall, spannmål, solenergi samt skog.

SOM FÖRETAGARE MÅSTE man ha örat mot marken och vara så förberedd man kan vid förändringar eller när saker inträffar. Något jag blivit mer medveten om under dessa tre år är att följa vad som sker i vår omvärld och de klimatförändringar som påverkar oss. Vi har under våra första år behövt hantera höga temperaturer och stora mängder vatten samt omvärldshändelser som pandemi, krig och råvarubrist. En av våra lantbrukares största utmaningar är att vara så förberedda som möjligt inför oförutsägbara händelser. Men jag ser samtidigt detta som en möjlighet!

I BÖRJAN AV 2022 blev jag uppringd av valbe-

redningen i Skaraborg och fick frågan om jag var intresserad av att bli nominerad till distriktsstyrelsen. Efter övervägande så kände jag att det är klart jag ska ta chansen. Nästan ett år har gått sedan jag tackade ja och jag är tacksam för förtroendet och över att ha blivit så varmt mottagen. Jag har förmånen att sitta i en styrelse bestående av medlemmar i blandade åldrar, företagsinriktningar och erfarenheter, vilket bidrar till diskussioner med stuns och djup, vilket driver vår kooperation framåt.

”Jag har förmånen att sitta i en styrelse med medlemmar i blandade åldrar, inriktningar och erfarenheter.”

SOM FÖRETAGARE SER jag ett stort värde i att engagera mig i Lantmännen. Det ger mig en möjlighet att lära mig mer om kooperationen och om Lantmännen som ett globalt företag. Jag ser också hur jag som representant för medlemmarna kan vara med och påverka Lantmännen i framtiden.

Som bonus ger det mig möjligheten att knyta nya kontakter och bygga nätverk.

TILL SIST ETT sommarminne så här i vintern. Som femåring åkte jag med pappa i 2654:an till Mariestads hamn för att lämna spannmålslass. När man tippat fick man gå in i mottaget och ta en Kling-glass. Tänk om jag då hade vetat att jag 30 år senare skulle driva gården vidare som femte generation. ●

Pernilla Nordberg, Erikstorps gård

Kryss

						UNGE PÅ SAVÄN- NEN		TA SIG UPP I HIERAR- KIN	SES UPPÅT		BYN		FAKTISK	GER STJÄRT SEX BEN
														BE- TRÄFFA
						BERG- FÄGELN DEN GÅR SOM EN DANS					FICK KAIN SLUT OCH FÖRBI			
									DEN LIGGER MELLAN BERG OOLONG					
													SPÄ- MANNEN	
												FRÖJOBB ÄR ETT LJUD		
						PÅ SÅDAN SES BARA BAKÅR			KVAR MED TILL		I TILLTAL RESA MELLAN SCENER			DYSTER
						BÄR BARR OCH BÄR STRÄVSAM FISK?		BRUKAR BROTTS- PLATS PLATTAT UT						
OTYG		TILL MARKEN	BLIR TU I KYRKAN	BRAN- SCH MED BUBBLA			GER MER LUGN INTE SÄTT MEN VIS				URKUN- DEN		STILTJE HÄCKLAS OCH BRÅKAS	
SLÄR MAN MED				DRÄNERA FIRAS 13/6				ADELSMÄN VALUTA I SAN MARINO						
AUTEN- TISKA					OFTA MED HIT									
ÄR VÅRA DAGAR						DEN KÄNNS OBEKVÄM NARNIA- LEWIS							I STIAN	
VÄTT MÄTT			LÄTER BOLLEN TRÄFFA BOLLEN						KOMMA PÅ MED TAPPA			KAN INTE MULL- VAD BRA		
SPOR- RATS						DEN FÅR DET ATT VIRVLA								

© Tankesport ILLUSTRATION: REBECCA HÄGGBLÖM

Tio vinnare får en keps!

Prova att lösa Groddens eget korsord! Det går att lösa och svara både i pappersform och digitalt. Mejla det lösta korsordet till grodden@lantmannen.se eller posta till Lantmännens medlemsavdelning, Box 30 192, SE-104 25 Stockholm. Skriv **Korsord nr 4/23** i ämnesraden eller på kuvertet. Senast den **28 februari** vill vi ha ditt svar. Kepsar går till de tio först öppnade och rätta svaren!

VINNARE NR 3/23: Irene Bertilsson, Hästveda, Anders Carlsson, Västerås, Kristin Öbert, Nordmaling Carl-Gustaf Burell, Vingåker, Claes Fritzson, Dingle, Britt-Inger Larsson, Vikingstad, Laila Norström, Vingåker.

Förnamn: _____

Efternamn: _____

Gatuadress: _____

Postnummer: _____

Postort: _____

Vi i Lantmännen

HÅLLER DIG UPPDATERAD OM DITT MEDLEMSSKAP I LANTMÄNNEN

Distrikts- stämmor 2024

26 feb (kväll). Södra Skåne, Scandic Star Lund

27 feb (kväll). Nordvästra Skåne, Arild Vingård, Höganäs

28 feb (kväll). Halland, Falkenberg Lantmännen Maskin

29 feb (kväll). Västra Sverige, Kalaskoket Trollhättan

4 mars (kväll). Kristianstad -

Blekinge, Bäckaskog

5 mars (kväll). Örebro Värmland, Karlskoga

6 mars (kväll). Dala Aros, Sättra Brunn

6 mars (kväll). Kalmar-Öland, Kalmar, Kalmarsalen

7 mars (kväll). Kronoberg, Alvesta Foklets hus

11 mars (kväll). Uppland, Viktoria Uppsala

12 mars (kväll). Gävleborg, Scandic Bollnäs

12 mars (kväll). Skaraborg, Götene Lundsbrunn

13 mars (dag). Västernorrland, Södra Berget Sundsvall

14 mars (dag). Jämtland, Östersund

18 mars (dag). Östergötland, Vreta Kluster

19 mars (dag). Västerbotten, Strömbäcks folkhögskola, Umeå

20 mars (dag). Norrbotten, Hotell Nordkalotten, Luleå

21 mars (em/kväll). Gotland, Visby

22 mars (dag). Sörmland, Malmköping, Hotell Malmköping

25 mars (kväll). Höglandet, Nässjö

HÖSTMÖTEN 2023

Både oro och framtidstro på årets första höstmöten

Lantmännens första höstmöten bjöd på kunskap, engagemang och samvaro. **Fossilfritt jordbruk, Framtidens lantbrukare och Svenskt lantbruk i en förändrad tid** var några av sammankomsternas teman.

VÄDRET BJÖD PÅ regn när Upplands distrikt hade bjudit in till årets första höstmöte på Ultuna den 7:e november. Runt 70 glada medlemmar trotsade vädret för att samlas kring det viktiga temat "Fossilfritt jordbruk". Fler unga deltagare på plats än tidigare år.

– Det var också betydligt fler frågor än vid tidigare möten, vi märkte ett stort engagemang, säger distriktsstyrelsens Ebba Sundström, som var ansvarig för arrangemanget.

Forskningsinstitutet Rise hade en genomgång av aktuell innovation inom området fossilfritt. Lantmännen Lantbruk och Maskin berättade om odlingsprogrammet Klimat & Natur, och dess betydelse; för miljön, efterfrågan på hållbara livsmedel och för lantbrukarna.

Vilken fråga engagerade mest?

– Det var nog Lars-Gunnar Edh, som berättade om Lantmännen Energis verksamhet och att den svarar för 10 procent av koncernens omsättning. Det blev tydligt varför en diversifiering är viktigt. Det är bra att medlemmarna får insyn i värdet som andra divisioner skapar.

Årets minsta möte stod distrikt Jämtland för. Nio medlemmar träffades på Torsta Lantbruksskola utanför Östersund, hälften så många som i fjol.

– Det var en svag uppslutning, säger distriktsordförande Pär Eriksson. Men det blev många frågor och diskussioner så det var inget fel på engagemanget.

Ett nytt grepp för att sprida kunskap och engagera unga var att distrikt Jämtland hade bjudit in elever från Torsta Lantbruksskolas avgångsklass för att ta del av föredragen.

– Eleverna tyckte att det var jätteinträsant! Och de är ju framtidens lantbrukare så det var solklart att de skulle komma, säger Pär Eriksson.

PÅ PLATS VAR också Lantmännens odlingsrådgivare Per-Anders Andersson och Hugo Hjelm från Yara och föreläste om gödsling.

Vi i Lantmännen

1. Test av robot som plockat ogräs på distrikt Upplands höstmöte på Ultuna.

2. Fullsatt inne i Hooks största konferenslokal Rännet, som rymmer 300 personer.

3. Lars Hermansson, marknadschef på Foder på Lantmännen, gjorde ett strålande jobb som moderator på Hooks.

4. Glada deltagare från Kronoberg på Lantmännendagarna på Hooks.

5. Lantmännen Maskins nya vd Peter Annas med nöjda medlemmar.

6. Cissi Klasson, Annelövsgrisen, berättar om sin resa.

Klasson, Annelövsgrisen, berättade om sin företagsresa som ung och nystartad, och därefter presenterades tidigare ambassadörer på scenen.

– Det var helt fantastiskt! säger Stefan Andersson, distriktsordförande i Kronoberg. Det finns otroligt mycket hög kompetens inom Lantmännen. Magnus Kagevik är mycket intressant att lyssna på och vi har nog aldrig haft en vd som är så nära bonden som han.

Högländets distriktsordförande Göran Pettersson håller med:

– Det jag skulle vilja förmedla är att vi kan känna oss trygga med den ledning vi har; de är nåbara och de vill verkligen att lantbrukarna ska utvecklas på bra sätt.

När det gäller temat tycker han att Per Lindahl sammanfattade läget bra:

– Han sa att vi aldrig vet vad morgondagen innebär men att Lantmännen är bra på att anpassa sig. Vi är en framtidsbransch, mycket hänger på oss och det behöver vi få politiker att förstå.

Vad har du fått för reaktioner från medlemmarna?

– Det finns en generell oro för framtiden, alla som var här var väldigt positiva. Det är alltid kul och bra att träffa medlemmar från andra delar av landet – och så förstår man att alla har sina utmaningar. Gräset är inte grönare på andra sidan – det är grönast där man vattnar det, säger Göran Pettersson. ●

– Medlemmarna kan ämnet, men de vet också att man aldrig är fullärd.

Den 10-11:e november var den efterlängttade medlemsträffen Lantmännendagar i Hook! Temat för årets event var "Svenskt lantbruk i en förändrad tid". Distrikten i Kristianstad-Blekinge, Kalmar-Öland, Kronoberg och Högländ bjöd in, men deltagare kom från hela Sverige. Vd Magnus Kagevik och ordförande Per Lindahl inledde dagarna och satte därmed ribban för övriga medverkande, som alla bjöd på spännande framtidsspaningar.

TILLVÄXTBOLAGET INSPIRERADE MED möjligheter och framtidstro för blivande och unga lantbrukare. Deras kund Cissi

"Det var helt fantastiskt! Det finns så otroligt mycket hög kompetens inom Lantmännen."

UNGSOMSTRÄFF

Nöttema och vikingar i Norrland

ÄNTLIGEN ÄR DET dags för en ny ungdomsträff i Norrland. Den 23 februari har unga medlemmar från Lantmännens fem norrländska distrikt bjudits in till två dagar som bjuder på kunskap, nöje, god mat och nätverkande.

– Det känns jättekul att få anordna detta igen, det är en höjdpunkt för oss här uppe, säger Emma Folkesson, sekreterare i distrikt Västerbotten och ansvarig för träffen.

UNGDOMSTRÄFFEN har ingen övre åldersgräns, men riktar sig främst till unga lantbrukare och anställda som ännu inte har så mycket kunskap och erfarenhet från Lantmännen.

– Vi vill skapa ett trevligt forum där man känner sig trygg med att ställa frågor. Vi hoppas att deltagarna ska få lära sig något och träffa kollegor. Medlemsnyttan är central, säger Emma Folkesson.

Temat för dagarna är nöt, något som passar bra då det i de norra länen finns särskilt mycket djurgårdar.

– Nöt är en av våra paragrafer här uppe och det händer mycket nytt på fodersidan.

PÅ SCHEMAT STÅR bland annat en föreläsning av Lantmännen om foder, och

växtodlingsrådgivare Örjan Sjöström är på plats och pratar och pratar om Växtråd och vallodling i norr. Första dagen gästas träffen också av en extern talare, Robert Nilsson, från HKScans nöt och lammrådgivning.

Dag två består av en studieresa i Mellanbygden, och besök på tre gårdar i Robertsfors. Evenemanget avslutas med "Vikingamiddag" på Häljegård strax utanför Umeå.

– Det är en middag för

alla som älskar kött. Man får ett kilo kött per person och en vikingahjäl på huvudet, det blir en bra avslutning.

Anmälan kommer att gå ut i januari och Emma Folkesson hoppas på ett stort intresse.

Vad vill du att deltagarna ska ta med sig från träffen?

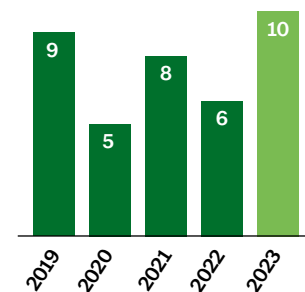
– Att det har varit en trevlig träff, att de känner sig peppade och har fått en positiv bild av Lantmännen. Och att de ska vilja komma igen förstås.

Status motioner

Under distriktsstyrelsekonferensen i november gick ordförande Per Lindahl och vice ordförande Jan-Erik Hansson igenom status på var och en av de tio motioner som kom in till Föreningsstämman i maj 2023. Antalet motioner är det högsta på fem år, vilket kan tolkas som ett stort engagemang från Lantmännens medlemmar. Motionerna har en stor spridning med frågor som har fått bra gehör. Motionerna ska följas upp under förtroenderådet den 20–21 februari och på Föreningsstämman den 7 maj 2024.

Antalet motioner senaste fem åren:

Läs om motionernas gång i detalj på www.lantmannen.se/vara-agare/stamma/

Distriktsstyrelsekonferens 2023

Trots snöstorm, ändrat program i sista sekund och sjuk gästföreläsare, blev årets Distriktsstyrelsekonferens en succé! Konferensen inleddes med digital kick-off den 24 november för att fortsätta i fysisk form 28-29 november på Quality hotel Arlanda XPO. Runt 160 förtroendevalda och tjänstemän strålade samman för att delta i konferensen som hade temat "Forskning & Ut-

veckling". Per Lindahl, ordförande i Lantmännen inledde konferensen följt av intressanta föreläsningar från bland andra Magnus Kagevik, vd och koncernchef, Peter Annas, vd Lantmännen Maskin och Lantmännens R&D-avdelning. Nytt för i år var seminarier med teman som "Framtidens jordbruk", "Digitalisering från jord till bord" och "Framtidens mat".

FAKTA

På Lantmännens årliga Distriktsstyrelsekonferens samlas alla distriktsstyrelser för att gå igenom motioner och senaste nytt, samt dela erfarenheter. I konferensen deltar även koncernstyrelsen och koncernvalberedningen.

Karin Olsson samtalade med Copa/Conegas ordförande Ramon Armengol (tv) och Spaniens jordbruksminister Luis Planas (th).

Emil Frölander fick nya perspektiv under konferensen i Tarragona.

UNGSOMSSTIPENDIUM, TARRAGONA

Spanien bjöd på både sol och nyttig kunskap

Internationella perspektiv, kunskapsutbyte och nya kontakter. Det tar stipendiaterna Emil Frölander och Karin Olsson med sig från lantbrukskonferensen Cogeca Business Forum i Tarragona i november.

Lantmännen är idag en internationell koncern med verksamhet i över 20 länder. För att bättre förstå Lantmännen och företagets roll utanför Sveriges gränser utses varje år unga, aktiva medlemmar till stipendiater som får delta i internationella konferenser via Copa/Cogeca eller Ceja.

I NOVEMBER FICK Emil Frölander som bedriver mjölkproduktion och växtodling i Örnsköldsvik och Karin Olsson, nötköttsproducent utanför Växsjö, möjligheten att delta i Cogeca Business Forum, under två dagar i Tarragona i Spanien. Syftet? Att samla på sig kunskap och utveckla det kontaktnät som byggs upp för Lantmännen genom Thomas Magnussons mångåriga arbete i Bryssel. Thomas Magnusson satt tidigare i Lantmännens koncernsty-

relse och var under fyra år ordförande för Cogeca, EU:s lantbrukskooperativa samarbetsorganisation.

– Det har varit jätteintressanta dagar, vi har fått många nya perspektiv, och träffat många kunniga personer i branschen, säger Emil Frölander.

KONFERENSENS TEMA VAR förnyring av lantbruket. Något som verkar vara än mer utmanande ju längre söder ut i Europa man kommer. 250 deltagare var på plats, de flesta spanjorer, men även andra nationaliteter från Europa.

– Det har varit väldigt intressant, säger Karin Olsson. Det är högt i tak, man kan prata med alla. Vi har pratat med Spaniens jordbruksminister och ordföranden i Copa/Cogeca, Ramon Armengol.

Förutom solenergin som Spanien bjöd på, tar Erik och Karin med sig lärdomar och strategier för att få in fler unga i lantbruket - och om kooperativens betydelse i det arbetet.

– En föreläsare pratade om hur den kooperativa modellen underlättar för ungdomar att kunna börja med jordbruk, genom bland annat

gemensamma mejerier och spannmålsmottagningar. Hade inte den funnits hade trösklarna för unga att bli lantbrukare varit ännu högre, säger Karin Olsson.

Vad tror ni är det främsta skälet till att inte fler väljer samma väg som ni?

– Höga priser på mark och på gårdar gör det svårt att ta sig in, särskilt för någon som inte ärver en gård. Sedan har det ju historiskt varit svag lönsamhet, vilket kanske inte lockar, säger Emil Frölander.

Karin flikar in:

– Men det är synd att uppfattningen är sådan. Det går visst att tjäna pengar på lantbruk. Visst, lönsamheten hade kunnat vara bättre, men vi har fantastiska liv. Det är viktigt att lyfta det positiva med att vara lantbrukare.

Var det värt resan?

– Ja absolut, det är roligt att få en möjlighet att utveckla sig själv och sin kunskap, säger Karin Olsson.

”En föreläsare pratade om hur den kooperativa modellen underlättar för ungdomar att kunna börja med jordbruk.”

Emissionshandel

Handel med emissionsinsatser

Order-period Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transak- tionspris %	Totalt om- satt volym Kr
2023				
4	44	81	136	8 878 970
5	53	106	135	8 035 649
6	24	56	130	4 374 387
7	28	41	121	2 794 171
8	44	82	121	7 697 640
9	52	82	122	7 668 184

Kompletterande information finns på lantmannen.se/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/Maskin SE	Räntesatser 16 oktober 2023	
Kundrestkontra	Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag 13,90 %
Kundrestkontra	Finansieringstjänst	efter förfallodag 7,55 % efter nytt förfalldatum 13,90 %
Avräkningar ej förfallet	tillgodo	0,00 %
Avräkningskonto	skuld	4,00 %
Avräkningskonto	spannmålsförskott	4,00 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar	3,55 %
Sparmedel	endast medlemmar	3,55 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Håll värmen!

Vi har ett stort utbud av varma kläder och elektriska värme-produkter.

Se hela sortimen-
tet på hemsidan.

Genzo

Arctic Original Värmeväst

Elektrisk värmeväst inkl.
batteri och laddare.

1495:-
2-pack: **1295:-/st**

WOODLINE

Iceland Värmeväst

Elektrisk värmeväst inkl.
batteri och laddare.

1495:-
2-pack: **1295:-/st**

Genzo

Värme- handske Arctic

Inkl. batteri och laddare.

895:-
2-pack: **795:-/st**

WOODLINE

Värme- strumpa Husavik

Laddningsbara strum-
por. Inkl. powerbank.

1295:-

LULVANG

Comfort 200 Underställ Herr och dam

Underställ i dubbla lager. Med
merinoull.

Tröja rund hals + byxor
795:-

Tröja turtle neck + byxor
895:-

Husqvarna

ST 224 Snöslunga

Högpresterande snö-
slunga.

17895:-

AL-KO

Snowline 620 E II Snöslunga

Idealisk för snöröjning
av medelstora ytor.

11395:-

Presentkort (Digitalt)

Perfekt sista-minuten-
julklapp!

Från **100:-**

Öppettider i butiken:

Måndag-fredag: 9-18 · Lördag: 9-13 · Dygnet runt på webben!

Alla priser är inklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel,
slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt
lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten
av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00

www.hylte-lantman.com
Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

Prisjakt 4.8 - Trustpilot 4.8 - Pricerunner 4.9

HYLTE®
JAKT & LANTMAN

Goda förutsättningar för framtiden!

Nyligen fick jag lyssna på en makroekonomisk genomgång. Utvecklingen för de kommande 12-24 månaderna låt osäker och det är nog fler än jag som känner att det är tungt och att de ekonomiska ljusglimtarna är få, både internationellt, nationellt och hemma på gården.

Men avslutningen av genomgången tar jag med mig. Klarar vi av att lyfta blicken, hålla ut längre så finns det faktiskt mycket som talar för Sverige, inte minst för svenskt lantbruk. Om några år kan vi mycket väl vara vinnare.

VÅRA DEMOGRAFISKA FÖRUTSÄTTNINGAR är goda. Europa och världen står inför en kraftigt åldrande befolkning – men inte Sverige. Här föds många barn, många människor har flyttat hit, vi blir äldre och jobbar längre och både män och kvinnor är

yrkesverksamma. Det gör att vi kommer ha jämförelsevis gott om arbetskraft.

VI HAR ETT bra innovationsklimat. Många upplever att byråkratin och administrationen sätter käppar i hjulet och ibland hindrar utvecklingen. Men flera undersökningar visar på ett mycket bra innovationsklimat. Till exempel gjordes en stor ranking av innovationsförmågan i alla EU-länder för några år sedan och den toppades av Sverige.

VI HAR VÄLUTBILDAD arbetskraft. Det finns många bra skolor i Sverige (inte minst naturbruksgymnasier) och flera universitet rankas högt internationellt. Utbildning är kostnadsfritt i Sverige och nästan hälften, 48,5 procent, av den yrkesverksamma befolkningen har en högskoleutbildning. Det placerar Sverige på topp-tio i en internationell jämförelse.

VI LIGGER LÅNGT fram när det gäller energi och grön omställning. Vi har vi en stor fördel i att själva kunna producera energi och vi producerar mycket fossilfri el – och har förutsättningar att öka produktionen ytterligare. Vi ligger också långt fram, såväl kunskaps- och teknik- som systemmässigt, när det gäller grön omställning. En fördel när alla länder tvingas göra en sådan.

SLUTLIGEN BEHÖVER DEN globala matproduktionen enligt FN öka med 70 procent till år 2050. Samtidigt medför klimatförändringar att det på många håll blir svårare att odla. Med ökad efterfrågan finns förutsättningar för lönsamhet och tillväxt för säljaren. Jag tror därför att vi kommer att producera mycket mer spannmål, kött och mjölk i Sverige än vad vi gör idag. Även om det just nu känns som att vi har en uppförsbacke. ●

Jesper Broberg, medlemschef Lantmännen

”Klarar vi av att lyfta blicken, hålla ut och tänka lite längre så finns det faktiskt mycket som talar för Sverige, och inte minst för svenskt lantbruk.”

Vår expertis finns i varje frö

Lantmännen är unika i Sverige med en egen vallväxtförädling. Våra vallfröblandningar är sammansatta för att ge en jämn och hög kvalitet, vilket ger ett bättre grovfoder och en högre lönsamhet under hela vallens livstid. Lantmännens vallsorter är utvecklade och anpassade för svenskt klimat, vilket gör att de har en bra övervintring och hög avkastning. Det är viktigt att lägga om vallen regelbundet, tre år är ett bra riktmärke. En frisk vall är grunden till ett bra grovfoder och höga produktionsresultat.

Visste du att våra vallfröblandningarna kan du enkelt beställa online, via vår e-handel? Lantmännen Lantbruks e-handel är en integrerad del av LM² och det går utmärkt att göra en beställning i mobilen, läsplattan eller på din dator. Du kan i lugn och ro beställa det som du behöver när du vill, och självklart, behöver du hjälp så finns vår kundtjänst för att guida dig rätt.

Skanna QR-koden eller besök <http://shop.lantmannenlantbruk.se> för att se vårt utbud.

Tillsammans når vi hållbar lönsamhet på din gård!

